

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Zapojení afrických států do peacekeepingových misí Africké
unie**

Tereza Fišerová

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Zapojení afrických států do peacekeepingových misí Africké
unie**

Tereza Fišerová

Vedoucí práce:

PhDr. Linda Piknerová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

.....

Tereza Fišerová

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala PhDr. Lindě Piknerové, PhD. za její cenné rady, věcné připomínky a trpělivost, kterou mi při konzultacích a vypracování bakalářské práce věnovala.

Obsah

1 Úvod	1
2 Definice peacekeepingu	3
2.1 Typy peacekeepingových operací.....	5
2.1.2 Nástroje peacekeepingu.....	8
2.2 Důvody zapojení do peacekeepingových misí	9
3 Africká unie a peacekeeping	13
3.1 Mechanismus řešení konfliktů AU	18
3.2 Nástroje peacekeepingu AU	23
4 Peacekeepingové mise AU.....	25
4.1 Burundi (AMIB)	26
4.2 Súdán – Dárfúr (AMIS I a II/UNAMID).....	29
4.3 Komorské ostrovy (AMISEC a MAES)	32
4.4 Somálsko (AMISOM)	33
4.5 Mali (AFISMA)	36
4.6 Středoafriická republika (MISCA)	37
5 Motivy afrických států pro zapojení se do peacekeepingových misí AU.....	39
5.1 Bezpečnostní motivy	44
5.2 Politické motivy	47
5.3 Ekonomické motivy	50
6 Závěr.....	53
Zdroje	57
Resumé	68

1 Úvod

Otázka lidské bezpečnosti a zásahu proti porušování lidských práv a svobod se stává jedním z důležitých témat jak mezinárodního systému, tak i afrického kontinentu. Tento koncept se pomalu formuje už ve 20. století a svoji závěrečnou podobu dostává v devadesátých letech. Nastává zde zásadní změna. Státní suverenita přestává být nedotknutelná. Humanitární intervence do států zmítanými vnitřními nepokoji přestávají být omezovány státní svrchovaností.

Afrika jako jeden z kontinentů, do kterého směřuje nejvíce mezinárodní pomoci, se však snaží najít svoji vlastní stabilitu. Potřebuje ustálit mechanismus, který bude předcházet vnitřním konfliktům, které mají za důsledek destabilizaci kontinentu. Tyto narůstající vnitrostátní konflikty a neschopnost dostatečných reakcí na ně donutily státy přemýšlet o výhodách spojení mezi sebou. Bylo potřeba mechanismu, který by urychleně a efektivně ukončil konflikt. Jedním z prvních pokusů tedy byla Organizace africké jednoty. Avšak její snaha nezasahovat do suverenity států a dodržování hranic vedla spíše k neúspěchu těchto počátečních misí. Až s přetransformováním na Africkou unii a změnou klauzulí v dokumentech můžeme mluvit o efektivním zasahování do problémů afrických států.

V této práci se budu věnovat Africké unii jako regionální bezpečnostní organizaci, která se společně se svými členy zapojuje do peacekeepingu. Přesněji se zaměřím na charakter misí, nástroje peacekeepingu a motivy afrických států, které se těchto operací účastní. Cílem této práce je analyzovat motivy afrických států pro zapojení se do mírových misí v období od roku 2002 až 2017. Výzkumná otázka zní, proč se africké státy zapojují do peacekeepingových misí AU. Předpokládám tedy, že státy se zapojují do peacekeepingu z určitých důvodů, které se pokusím určit a rozebrat. Následně budu také zkoumat, jakého charakteru jsou dané mise. Jmenovitě se bude jednat mise v Burundi (AMIB), Súdánu (AMIS I &

II), Komorských ostrovech (AMISEC a MAES), Somálsku (AMISOM), Mali (AFISMA) a Středoafrické republice (MISCA).

V první kapitole, která obsahuje teoretickou část práce, rozeberu definici peacekeepingu. Podkapitoly obsahují rozřídění mírových misí a nástrojů peacekeepingu. Tato část práce je základem pro závěrečnou analýzu, proto je jedna z podkapitol věnována základním motivům, které vedou státy k zapojení do peacekeepingu. Druhá kapitola se bude zabývat Africkou unií a peacekeepingem. Začneme zmínkou o transformaci OAJ na Africkou unií. Následně se budu zabývat Africkou unií a její strukturou se zaměřením na mechanismus řešení konfliktů. V podkapitole budu hovořit o Mírové a bezpečnostní radě, Panelu moudrých a Afrických silách rychlé reakce. V třetí kapitole ve stručnosti představím jednotlivé mírové mise Africké unie. Jmenovitě mise v Burundi, Súdánu, Komorských ostrovech, Somálsku, Mali a Středoafrické republice. Bude zde krátce popsán konflikt v dané zemi, průběh určité mise a její výsledek. V poslední kapitole se budu snažit zanalyzovat, proč se státy zapojují do mírových misí. Závěrem práce bych pak chtěla zhodnotit, zda se mi podařilo dosáhnout svého cíle a určit, jaké motivy vedou africké státy k zapojení se do mírových operací AU.

Mé zdroje se skládají z odborných časopisů a knih. Nejvíce budu pracovat s články z časopisu *The Journal of Modern African Studies* a *Journal of African Law*. Velmi užitečným zdrojem k teoretické části byla kniha *Understanding Peacekeeping* od autorů Alex Bellamy, Paul Williams a Stuart Griffin. Analýzy Paula Williamse se mi staly cenným materiálem při zkoumání mírových operací Africké unie. Čerpala jsem také z oficiálních dokumentů OSN a Africké unie. Veškeré mé zdroje jsou v anglickém jazyce.

2 Definice peacekeepingu

Peacekeeping, v překladu udržení míru, se využívá v zemích zmítaných konfliktem, povětšinou občanskou válkou. OSN ho prezentuje jako jeden z efektivních nástrojů používaných v hostitelských státech, který jim pomáhá projít těžkou cestou z konfliktu do míru. Je to technika určená k zachování míru tam, kde byly boje zastaveny. Pomáhá při provádění dohod, uzavřených mezi mírovými činiteli. V průběhu let se udržování míru vyvinulo z primárně vojenského modelu pozorování příměří do složitého modelu zahrnující vojenské, policejní a civilní složky, které spolu spolupracují, aby dosáhly přijatelného a stálého míru (DPKO 2008: 18). Udržování míru má svoje silné stránky jako například legitimitu či sdílení břemene. OSN může nasadit vojáky a policisty z celého světa a pomoci jim se integrovat s civilními mírovými jednotkami jednotlivých postižených států a prosazovat vícerozměrné mandáty. Existují zde také tři tradiční principy peacekeepingu, které se vyvinuly v posledních desetiletích. OSN zastává nestrannost, souhlas stran a nepoužití síly, pokud to není nezbytné (UN 2018). Právní podklad je pak zahrnut v kapitolách VI a VII. Obě tyto kapitoly se zabývají řešením konfliktů. Kapitola VI se snaží vyřešit konflikt nenásilnou cestou tzv. mírové řešení sporů, zatímco Kapitola VII už přistupuje ke sporu radikálněji a umožňuje vojenskou intervenci, pokud je vážně narušen mír či je napaden jeden z členských států. Někdy se peacekeepingu přezdíívá Kapitola VI 1/2, protože jeho metody leží na pomezí pokojného urovnávání sporů a použití donucovacích nástrojů (Bercovitch – Jackson: 77).

Jeho definicí a vysvětlením tohoto pojmu se zabývá více autorů, kteří zároveň mají také své ucelené rozdělení pro vývoj mírových operací. Většina z nich vnímá peacekeeping pouze v rámci OSN. Podle M. Gouldinga je definice peacekeepingu založená na operacích OSN a víceméně rozšiřuje vnímání peacekeepingu dle OSN. Je to tedy pole operací zavedených OSN, za souhlasu zainteresovaných stran, které mají pomoci kontrolovat nebo vyřešit konflikt mezi nimi pod dozorem OSN. Tyto operace jsou společnými náklady členských států,

kteře poskytují vojáky, personál a další vybavení za předpokladu dobrovolnosti a následné nestrannosti mezi konfliktními stranami. Další podmínkou je také minimální použití síly v daném konfliktu (Goulding 1993: 453–455). Bývalý generální tajemník OSN Butrus-Ghálí ve své *An Agenda for Peace* zase hovoří o peacekeepingu jako o jednom ze čtyř nástrojů prevence konfliktů. Zbývající tři jsou preventivní diplomacie, peacemaking a peacebuilding. V tomto případě je udržení míru nasazení přítomnosti OSN v terénu za souhlasu dotčených stran, zahrnující vojenský, policejní či civilní personál. Udržování míru je technika, která rozšiřuje možnosti jak pro prevenci konfliktů, tak vytváření míru (UN Secretary General 1992). Paul Diehl je jedním z autorů, který definuje peacekeeping nejenom v rámci OSN. Tvrdí, že podstatou peacekeepingu je užívání neutrálních a lehce ozbrojených armád zahrnutých do konfliktu za souhlasu státu, na jehož území válka probíhá, s cílem ukončit boje. Mají také zabránit znovu obnovení vojenského konfliktu a podporovat prostředí, ve kterém se daná rozepře může vyřešit (Diehl 1988: 487).

Pokud si tyto definice shrneme, můžeme říci, že mírové operace tedy zahrnují expedice, používající uniformovaný personál – vojenské či policejní složky a mohou být vyslány s nebo bez autorizace OSN. Jejich mandát slouží k:

- 1) asistenci v prevenci ozbrojeného konfliktu pomocí podpory mírové procesu,
- 2) slouží jako nástroj k pozorování či pomoci při snaze zastavit palbu a nastavit mírová jednání,
- 3) vynucení příměří a nastavení mírových jednání či požádat Radu bezpečnosti OSN, aby přikázala vybudování stabilního míru (Bellamy – Griffin – Williams 2010: 18).

Mírové operace jsou jedním ze základních typů aktivit, které mohou být použity k prevenci, omezení či vyřešení násilného konfliktu. Je nutné zde zmínit další aktivity, které jsou spjaty se řešením konfliktních situací a ujasnit si rozdíly

mezi nimi. Mezi tyto typy patří prevence konfliktu, peacemaking, peace enforcement a peacebuilding.

Prevence konfliktu zahrnuje použití strukturálních či diplomatických opatření k udržení napětí na úrovni mezistátní nebo uvnitř státu. Také se snaží, aby spory neeskalovaly do násilného konfliktu. Peacemaking či vytváření míru obecně zahrnuje řešení adresované probíhajícímu konfliktu a obvykle zahrnuje diplomatickou akci, která přivede hostitelské strany k vyjednávání podmínek. Peace enforcement či vymáhání míru zahrnuje s povolením Rady bezpečnosti řadu donucovacích opatření, včetně použití vojenské síly. Peacebuilding neboli budování míru je komplexní, dlouhodobý proces vytváření podmínek pro udržitelný mír. Komplexně se snaží vyřešit hluboko zakořeněné příčiny sporů. Zabývá se klíčovými otázkami, které ovlivňují fungování společnosti a státu a snaží se zvýšit schopnost státu plnit své základní funkce (DPKO 2008: 16-17). Hranice mezi prevencí konfliktů, peacekeepingem, peacemakingem, peace enforcementem a peacebuildingem se stávají stále více nejasnými. Mírové operace jsou totiž zřídka omezeny jen na jeden typ činnosti (DPKO 2008: 18). Často jednotlivé akce předchází druhým. Peacemaking často bývá předehrou peacekeepingu. Stejně tak rozmístění jednotek v dané zemi může sloužit k prevenci konfliktu a usnadnit tak vytváření míru a v mnoha případech může založit předpoklad pro peacebuilding (UN Secretary General 1992).

2.1 Typy peacekeepingových operací

Stejně tak jako je těžké najít ustálenou definici peacekeepingu, je složité roztrždit typy operací. Každý autor rozděluje operace podle jiných kritérií. Všeobecně se používá rozdělení na první, druhou a třetí generaci. Mnoho autorů se ale shoduje, že rozdělení musí být komplexnější. Mnohdy proto třídí operace až do sedmi kategorií, přičemž mezi sebou nevyklučují žádný z typů. Dřívější rozdělení se týkalo pozorovatelských a peacekeepingových misí. Později se vyvinulo tolik dalších typů, že nebylo možné zachovat koncepční jasnost.

Peacekeepingové operace se mohou dělit na operace OSN, regionální a nezávislé ad hoc mise. Mohou být také řazeny chronologicky. Rozdělují se pak na prvotní fázi (1946-1956), asertivní periodu (1956-1967), nečinnou periodu (1967-1973) a obrozující se období, které reálně nastalo po konci studené války. Můžeme je klasifikovat také dle funkce a účelovosti – pozorování, volební dohled, humanitární asistence, preventivní nasazení, pacifikace, zprostředkování a kolektivní prosazování. Problém s tímto rozdělením spočívá v tom, že mnoho misí zastává více úkolů, které se po čase mohou měnit. Proto se dnešní autoři přiklání k rozdělení, které se věnuje misím jako celku (Thakur – Schnabel 2001:9).

OSN rozděluje mise na tradiční peacekeeping, multidimenzionální peacekeeping, přechodnou správu a speciální politické mise. Tradiční mírové operace jsou dočasně umístěné opatření, které pomáhají zvládat konflikt a vytváří podmínky pro vyjednávání. Úkoly, které jsou přiřazené Radou bezpečnosti, jsou podstatě vojenského charakteru a zahrnují:

- 1) Pozorování, monitorování a reportování,
- 2) Dohled nad příměří a podpora kontrolních mechanismů,
- 3) Mediace jako vyrovnávací opatření a založení opatření na budování důvěry (DPKO 2008: 21).

Na rozdíl od ostatních typů tradiční mírové operace nevykonávají funkce států ani se nezabývají vládnutím či aktivitami budování kapacit (UNSSC 2018). Druhým typem jsou multidimenzionální operace, které se snaží vytvořit bezpečné a stabilní prostředí, zatímco spolupracují s vnitrostátními orgány a aktéry, aby došlo k přijetí mírových dohod. Podporují zavedení legitimní a efektivní vládních institucí a „vlády práva“ (DPKO 2008: 22; UNSSC 2018). Přechodná správa zase pomáhá vyřešit otázky státní suverenity a asistuje při etablování administrativní struktury státu. Tento typ mise se nasazuje jen při velmi vážných důvodech a působí dočasně. Posledním jsou pak speciální politické mise, které zahrnují přítomnost v boji, speciální vyslance a skupinku odborníků pro sankce Rady

bezpečnosti. Mise se liší mandáty, velikostí a délkou trvání. Obvykle jsou součástí prevence konfliktu, peacemakingu a peacebuildingu (UNSSC 2018).

Dalším rozdělení se také zabývají autoři A. Bellamy, P. Williams a S. Griffin, kteří peacekeepingové mise kategorizují do sedmi typů. Jsou založeny na tom, čeho má každý z typů dosáhnout. Prvním z nich je preventivní nasazení, které se obvykle provádí se souhlasem hostitelského státu. Preventivní operace nasazuje personál za účelem prevence zabránit formujícímu ozbrojenému konfliktu. Druhý z typů je tradiční peacekeeping, jehož operace mají za úkol podporovat vytváření míru mezi státy za pomoci vytvoření politického prostoru k vyjednávání, nezbytného pro zneprátené strany. Tradiční peacekeeping se nachází mezi vytvořením příměří a závěrečných politických ujednání. Třetí typ se nazývá širší peacekeeping. Operace mají naplnit cíle tradičního peacekeepingu a zároveň mají dodatečný úkol, spočívající v humanitární podpoře v pokračujícím konfliktu. Vyvinuly se jako ad hoc odpověď na porušení příměří (Bellamy – Griffin – Williams 2010: 8). Dalším druhem je peace enforcement neboli vynucení míru. Pátým typem je asistovaná přeměna. Mise v tomto případě jsou na multidimenzionální úrovni, složené z vojenské, policejní a civilní složky, které asistují stranám v konfliktu a snaží se, aby se uskutečnily politická ujednání. Také podporují přeměnu míru z těžce podporovaného mezinárodními agentury na dlouhodobě se udržující mír. Předposledním typem je přechodná správa. I tyto mise jsou na multidimenzionální úrovni a jsou nasazeny většinou po mírovém ujednání. Mají pravomoci vytvářet a vynutit zákony, převzít kontrolu nad všemi aspekty územní ekonomiky, spravovat soudní systém, regulovat média nebo vést školy, nemocnice, dopravu, elektrickou síť a sanitární systém. Poslední z těchto typů misí jsou operace na podporu míru. Jejich cílem je nastavit liberálně demokratický politický systém uvnitř státu. Kombinují robustní vojenské síly schopné vynutit mír, pokud by došlo k porušení příměří, se silnou civilní složkou, která často zahrnuje civilní administraci, humanitární agentury, policii a soudce (Bellamy-Griffin-Williams 2010: 8–9).

Můžeme zmínit ještě rozřazení M. Gouldiga, který pracuje se šesti typy mírových operací. Zařazuje mezi ně preventivní nasazení jednotek OSN, tradiční peacekeeping, který rozděluje do tří subkategorií – neozbrojené pozorovací skupiny, ozbrojené pěchotní síly a operace, ozbrojené nebo neozbrojené, které jsou založeny jako doplněk nebo pokračování operace na prosazování míru. Dále pak operace založené k podpoře provádění komplexního řešení či operace vytvořené k ochraně dodávek humanitární pomoci v pokračujícím konfliktu. Pátý a šestý typ už se příliš netýká peacekeepingu, ale spíše kombinuje peacemaking, peace enforcement a peacebuilding. Jedná se o typ operací, které jsou nasazené v místě, kde státní instituce selhaly. Posledním je pak vynucení příměří (Goulding 1993: 456–459).

2.1.2 Nástroje peacekeepingu

Nástrojů pro provádění je mnoho a souvisí s určitým typem operace, který je vybrán pro daný konflikt. Mírové operace jsou obvykle aplikovány poté, co jsou dohodnuty mírové podmínky a často jsou součástí implementace dohod. Jsou proto situovány tak, aby odpovídaly specifickým požadavkům a povaze konfliktu, ke kterému jsou vyslány. V tomto smyslu je každá operace unikátní a speciálně vytvořená pro místní podmínky. Může pak mohou být například robustní či hybridní. Peacekeeping je využit například v mezistátním konfliktu kvůli území nebo při dohlížení stažení vojáků po invazi v občanské válce a při přesunu moci po dekolonizačních bojích (Bercovitch – Jackson 2009: 77).

Důležitou součástí peacekeepingu jsou vojenské, policejní a civilní složky, skrz které se udržení míru provádí. Každá ze složek je svým způsobem nástrojem peacekeepingu a liší se dle typu operace. Jejich hlavními úkoly mohou být:

- Vojenská složka – monitorování příměří, nalezení dočasných opevnění a demobilizace vojsk, zničení zbraní, odminování, ochrana hranic, reformace a přeškolení armádních sil, vyšetřování tvrzení o přítomnosti zahraničních sil, zajištění bezpečnosti pro volby a pomoc při obnově infrastruktury,

- Policejní složka – přítomnost na policejních stanicích, monitorování aktivity policie, pozorování a reportování, trénování nových policejních sil,
- Civilní složka – administrativní servis (finance, zdravotnictví, lidské zdroje), politické dění, lidská práva, civil affairs, volební asistence, ochrana dětí a civilistů, informace veřejnosti (Bellamy – Griffin – Williams 2010: 103; UNSSC 2018).

Dalšími nástroji pak mohou být monitorování lidských práv, rehabilitace státu pomocí developerských projektů, repatriace uprchlíků, odzbrojení, demobilizace a opětovné začlenění bojovníků (Bellamy – Griffin – Williams 2010: 103; UNSSC 2018). Důležitým nástrojem tradičního peacekeepingu je pozorování. Pozorovatelé mohou už jen díky své přítomnosti odrazovat strany od nepřiměřeného chování a budovat důvěru. Jako první podávají informace mezinárodní komunitě, která je může využít v připravovaném diplomatickém vyjednávání či při určení velikosti plánované mise. Vojenské pozorovací mise typicky zahrnují vedení hlídky vozidel, posádky pozorovacích míst, kontrolu zbraní, vyšetřování případů údajného porušování příměří, udržování styku mezi různými stranami a jejich hlavními sídly a vyjednávání místního příměří mezi opozičními veliteli (Bercovitch – Jackson 2009: 77). Klíčovým nástrojem tradičního peacekeepingu je pak také využití oddělení sil nebo mediace mezi nepřátelskými stranami. Fyzické oddělení opozičních sil může zastavit porušování příměří, ozbrojené incidenty a obnovu bojů v plném rozsahu (Bercovitch – Jackson 2009: 77).

2.2 Důvody zapojení do peacekeepingových misí

Pro účely této práce je nutné si definovat motivy států pro zapojení do peacekeepingových misí, které později budeme aplikovat na vybrané země Africké unie. Státy mají na vybranou řadu možností, jak se zapojit do řešení občanského konfliktu. Mohou nečinit nic nebo vyjadřovat znepokojení nad situací, uvalovat sankce, zasahovat diplomaticky k povzbuzení přijetí mírových dohod nebo se

zúčastnit peacekeepingových misí (Creig – Rost 2011: 172). Státy často poskytují peacekeeping na základě svých vlastních zájmů. Rozhodují také typy vazeb, které mají se státem, který je zasažen konfliktem. Ohlížejí se na sílu konfliktu, který musí být napřed demonstrován, zvláště pokud by způsobil humanitární krizovou situaci, aby byla vymezena pravděpodobnost nasazení jednotek. Následně berou v úvahu potenciální náklady a rizika, když by se rozhodly zasáhnout. Často se jejich ochota zasáhnout zvyšuje, když uvidí největší příležitost pro úspěšné vyřešení konfliktu (Creig – Rost 2011: passim).

Vzhledem k tomu, že udržování míru je nákladné, státy musejí jednat strategicky při jejich uplatňování. Zvolit intervenci by měly v případě, pokud jsou jejich zájmy v sázce a mají dostatečnou kapacitu pro úspěšné zvládnutí konfliktu (Creig – Rost 2011: 173). Zájmy, které mohou motivovat státy k zapojení, souvisí například s ohrožením bezpečnosti země. Zvýšená pozornost se věnuje civilním válkám v sousedním státě. Hrozí zde totiž tzv. přelití konfliktu napříč regionem, což by mohlo ohrozit národní bezpečnost (Bove – Elia 2011: 703). Příliv uprchlíků do jejich států signalizuje humanitární krizi a zároveň pro ně představuje břemeno. Zároveň může vzniknout regionální nestabilita, protože válečné strany často nerespektují stanovené mezinárodní hranice (Creig – Rost 2011: 173). Též se obávají, že vnější mocnosti budou chtít těžit z mocenského vakua, vzniklého civilní válkou, podpoří jednu ze stran a získají regionální podporu (Bove – Elia 2011: 703).

Důvody mohou také souviset s politickými a sociálními vazbami. Státy poskytují svoji pomoc třeba na základě bývalého koloniálního pouta. Bývalí kolonizátoři poskytují svoji pomoc například na základě pocitu zodpovědnosti za stabilitu své bývalé kolonie. Hrají zde roli i etnické vazby, poukazuje se zde na tendenci vnějších etnických skupin vytvářet podpůrné vojenské zásahy ve prospěch svých etnických vůdců v jiné zemi (Creig – Rost 2011: 174). Z ekonomického hlediska státy mohou poskytnout peacekeeping, pokud je narušen

válkou dlouhotrvající obchod mezi zeměmi, což pro ně znamená velké ztráty. Mír je proto pro ně výhodnější (Creig – Rost 2011: 174). Peníze bývají častěji motivací pro rozvojové státy, aby přispívaly do peacekeepingu. Existují státy a vojenské instituce, které získávají profit ze zapojení se do mírových misí. Významné finanční obnosy, které nabízí OSN, mohou dostat vlády či sloužící personál. Některé země ale využívají peníze do státního rozpočtu, přičemž vojákům za účast a trénink platí méně (Bobrow – Boyer 1997: 727). Peacekeepingové smlouvy jsou lukrativní a často bývají používány jako páka k ovlivnění poskytovatele vojsk (Bove – Elia 2011: 703).

Důležitou roli při rozhodování hraje také síla a intenzita konfliktu, při kterém jsou značně porušována lidská práva. Genocidy, politické čistky a uprchlické toky způsobené občanskou válkou podněcují státy k poskytnutí peacekeepingu. Většinou hlavní zájem na vyřešení konfliktu mají sousední státy, které přijímají uprchlíky nebo zřizují uprchlické tábory. Díky vývoji vztahu mezi národní svrchovaností a individuálními lidskými právy přinesl koncept R2P¹ větší pocit legitimacy při zásazích v domácích konfliktech, kdy jsou ohrožena lidská práva ve velkém měřítku (Creig – Rost 2011: 174). V některých případech může přijít tlak na zasáhnutí nejenom od politických stran či mezinárodních institucí, ale také od médií a veřejného mínění, což nazýváme tzv. CNN efektem (Bercovitch – Jackson 2009: 104). Díky rozsáhlému mediálnímu pokrytí se porušování lidských práv dostává do podvědomí veřejnosti, která vyzývá národní vlády k intervenci.

¹ Základním principem R2P, který jednohlasně podpořili členové OSN v roce 2005, je, že každý stát má odpovědnost chránit své obyvatele před masovými zvěrstvy a že tato odpovědnost může spadat do širšího mezinárodního společenství, když vnitrostátní orgány zjevně nezabezpečují ochranu svých obyvatel před genocidou, válečnými zločiny, etnickými činy a zločiny proti lidskosti. Ačkoli doktrína upřednostňuje mírové a donucovací metody, ponechává otevřenou možnost preventivního humanitárního zásahu nebo vojenské síly ze strany třetích stran, odvrátit hromadná zvěrstva, kdyby všechny ostatní metody selhaly (Paris 2014: 269).

Efekt mediálního pokrytí v občanských válkách pak nutí lídry, aby odpověděli (Bove – Elia 2011: 705).

3 Africká unie a peacekeeping

Africký peacekeeping je spjat se specifickou africkou historií, kulturou a zvyky a provází jej tzv. panafricanismus, jehož ideály vycházely z myšlenek afrických států, které věřily, že jsou silné a sjednocené proti koloniálnímu podmanění a rasismu a společně pracují na zlepšení života afrických lidí (PADEAP 2011). S touto vizí vzniká Organizace africké jednoty, která se později transformuje na Africkou unii. Její zakládající Chartu v roce 1963 podepisuje 32² nezávislých afrických států. Cílem tohoto společenství bylo zajištění jednoty a vzájemné solidarity afrických zemí při zachování jejich suverenity a integrity. Důležitým cílem bylo také zbavení kontinentu kolonizátorů a apartheidu. Státy se rozhodly podporovat spolupráci s OSN a harmonizovat své politiky v diplomatické, vzdělávací, ekonomické, zdravotní, sociální, kulturní, vědecké, technické a obranné oblasti. Zároveň se zavázaly, že nebudou ovlivňovat vnitřní záležitosti svých sousedů (Moolakkattu 2010: 153–154). Této zásady se striktně držely, takže akceschopnost OAJ při řešení konfliktů byla značně limitována.

Od počátku vzniku OAJ proběhlo několik tragických konfliktů, které souvisely s etnickým soupeřením, nejistými procesy politického nástupnictví, bojem mezi civilními a vojenskými režimy, politickou represí a ekonomickou deprivací. Strach kritizovat ostatní státy za jejich chování OAJ víceméně paralyzoval. Státy přihlížely občanským válkám v Angole, Mosambiku, Čadu či Sahaře. OAJ se také nesoustředila na spor o Západní Saharu, povstání Shaba, invazi do Beninu nebo Ogadenskou válku³. Ostrá kritika přišla později při nezabránění genocidy ve Rwandě či neukončení válek v Libérii a Burundi (Packer – Rukare 2002: 366–367). Většina státníků odmítala zasahovat do těchto konfliktů,

² Alžírsko, Benin, Burundi, Burkina Faso, Čad, Egypt, Etiopie, Gabon, Ghana, Guinea, Kamerun, Kongo-Brazzaville, Kongo-Léopoldville, Libérie, Libye, Madagaskar, Mali, Mauritanie, Maroko, Nigérie, Niger, Pobřeží slonoviny, Rwanda, Senegal, Sierra Leone, Somálsko, Středoafriická republika, Súdán, Tanzanie, Togo, Tunisko, a Uganda

³ Válka mezi Etiopií a Somálskem o Ogaden v letech 1977-1978 (Human Rights Watch 2008).

i když při nich byla značně porušována lidská práva. Obávali se, že jejich kritika by jen otevřela cestu pro obviňování jich samotných z podobných přestupků, které se odehrávaly na jejich území. Neuchylovali se příliš ani k humanitárním intervencím, protože OAJ se většinou skládala ze státníků, kteří sami byli často zodpovědní za porušování lidských práv (Sarkin 2009: 16).

Celkově otázka lidských práv a možnost intervence při jejich porušování byla pro africké politiky citlivým tématem. Svět se v tomto ohledu měnil ale Afrika a OAJ víceméně ne. Kombinace práva národů na sebeurčení a snahy OAJ udržet hranice nastavené kolonizátory uvrhávaly Afriku do chaosu. A nebyla mocnost, která by za to chtěla převzít zodpovědnost a nastavit nějaký mechanismus, který by nejenom vytvořil, ale i udržoval mír na africkém kontinentu (Packer–Rukare 2002: 369). Záviselo to tedy na samotné Africe, aby našla svá vlastní řešení na africké problémy.

Řada afrických státníků si plně uvědomovala, že je potřeba vytvořit stálé mechanismy řešení konfliktů. Například Yoweri Kaguta Museveni z Ugandy a Ibrahim Babanginda z Nigérie navrhovali různé způsoby, jak by se mohla OAJ vyrovnávat s vnitřními konflikty. Objevovaly se návrhy na zřízení Nejvyššího afrického tribunálu či vytvoření stálé Rady bezpečnosti OAJ, která by prováděla peacekeeping a mohla by využít i donucovacích prostředků. Uvažovalo se také o zavedení jednotné řídicí struktury či stálé vojenské síly. V průběhu 30. výročí existence OAJ se také začalo mluvit o reformě zásady neporušovat státní suverenitu (Packer – Rukare 2002: 368). Tím by byla OAJ blíže k funkčnímu aparátu při řešení konfliktů na kontinentu. Přestože čelila mnoha problémům a požadavkům na změnu, afričtí vůdci odmítli reformovat strukturu OAJ, rozšířit její orgány či revidovat Chartu. Spíše se rozhodli začít znovu. A tak vzniká Africká unie.

Transformace OAJ do Africké unie vznikala jako grandiózní projekt pro kontinentální jednotu. V roce 1999 se konal summit v Syrtě, který přijal deklaraci,

kteřá vyzývá k založení AU. Následně se konal summit v Lomé, kde byl podepsán ustavující zákon o AU a summit v Lusace, který připravil plán pro zavedení AU. Zásadní summit se konal v roce 2002 v Durbanu, kdy AU zahájila svoji činnost a svolala první Shromáždění hlav států a vlád členských zemí (*Assembly of Heads of State and Government*) (Williams 2009: 604). Do vzniku AU zasahoval také libyjský prezident Muammar Kaddáfí, který si ji představoval více jako vojenské společenství než instituci, která by se podobala Evropské unii. Její finální verze proto byla velmi vzdálená od myšlení libyjského vůdce (Manby 2004: 984).

AU se představuje jako kontinentální organizace, která se zaměřuje na podporu míru, bezpečnosti a stability, což jsou základní předpoklady pro provádění rozvojové a integrační agendy unie. Snaží se o dosažení větší soudržnosti a solidarity mezi africkými státy a lidmi. Podporuje demokracii, lidská práva a dobré vládnutí. Spolupracuje s Regionálním hospodářským společenstvím (*Regional Economic Communitie*) a řeší konflikty společně s mezinárodními a regionálními partnery (Moolakkattu 2009: 153). Jejími členy je 55 afrických zemí, přičemž každá africká země má nárok být členem⁴. Členství však může být pozastaveno Shromážděním, pokud existují jasné důkazy chování, které by nebylo v souladu se zásadami Charty AU. Všechny členské státy jsou rozděleny do pěti regionů – centrální, východní, západní, jižní a severní Afrika (AU Commission 2018:14).

Zakládající akt Africké unie ustanovuje významný počet nových struktur, a to jak na úrovni hlavních orgánů, tak prostřednictvím řady nových technických a podružných výborů.

Orgány AU (zpracováno dle Moolakkattu 2009: 154; AU 2018; AU Commission 2018: passim):

⁴ V roce 1984 vystoupilo Maroko z OAJ na základě nesouhlasu s přijetím Saharské arabské demokratické republiky, která je mezinárodně neuznávaným státem. V roce 2017 se znovu připojilo do afrického společenství, nyní už AU.

1. Shromáždění⁵ – Hlavní orgán složený z hlav států a vlád členských zemí. Stanovuje politiku AU a sleduje implementaci svých rozhodnutí,
2. Výkonná rada (*Executive Council*) – Složená ze zastupujících ministrů členských zemí a odpovědná Shromáždění,
3. Komise Africké unie (*African Union Commission (AUC)*) – Složená z předsedy⁶, místopředsedy, osmi komisařů a členů personálu. Každý komisař odpovídá za své portfolio. Součástí je také portfolio zaměřené na mír a bezpečnost, které se skládá z prevence konfliktu a včasného varování. Zároveň podporuje mírové operace,
4. Komise stálých reprezentantů (*Permanent Representatives Committee (PRC)*) – Skládá se stálých zástupců všech členských států a zodpovídá za přípravu podkladů pro Výkonnou radu,
5. Pan-Africký parlament – Zajišťuje plnou účast národů na správě, rozvoji a hospodářské integraci kontinentu,
6. Mírová a bezpečnostní rada (*Peace and Security Council (PSC)*) – Stálý rozhodovací orgán pro předcházení a řešení konfliktů. Je to součást kolektivní bezpečnosti, která má včasným varováním účinně reagovat na počínající krize a konflikty v Africe.
7. Soudní a právní orgán (*Judicial, Human Rights & Legal Organs*).– Africká komise pro lidská práva a práva národů (*African Commission on Human and Peoples' Rights (ACHPR)*), Africký soud pro lidské a lidské práva, Práva národů (*African Court on Human and Peoples' Rights (AfCHPR)*), Komise AUIL pro mezinárodní právo (*AU Commission on International Law (AUCIL)*), Poradní komise AU o korupci (*AU Advisory Board on*

⁵ Předseda Shromáždění: leden 2018–2019 Paul Kagame, Rwanda (AU 2018)

⁶ Od roku 2017: Moussa Faki Mahamat, Čad (AU 2018)

Corruption (AUABC) a Africký výbor odborníků na práva a dobré životní podmínky dítěte (*African Committee of Experts on the Rights and Welfare of the Child (ACERWC)*)

8. Hospodářská, sociální a kulturní rada (*Economic, Social & Cultural Council (ECOSOCC)*) – Poradní orgán složený z různých sociálních a profesních skupin členských států. Účelem této rady je zapojení africké společnosti, která se tímto může aktivně vyjadřovat k politice, zásadám a projektům AU,
9. Specializovaný technický výbor (*Specialised Technical Committees (STCs)*),
10. Finanční instituce (*Financial Institutions*) – Africká centrální banka, Africký měnový fond a Africká investiční banka.

Kromě institucionální obměny přinesla AU i zcela odlišné pojetí africké kontinentální organizace. Svoji pozornost odklání od podpory osvobozeneckých hnutí v zemích sužovaných kolonialismem a apartheidem, na kterou se zaměřovala OAJ od svého vzniku, a bojuje za svoji novou vizi. Tato vize hovoří o integrované, prosperující a mírové Africe, která je řízena vlastním lidem a představuje dynamickou sílu v globální aréně (AU 2018).

Výrazná změna ovšem nastává v přístupu k principu nevměšování do vnitřních záležitostí. Absolutní závazek OAJ k nezasahování do vnitřních záležitostí států byl změněn slibem, že státy budou podporovat a chránit lidská práva a národy v souladu s Africkou chartou lidských a národních práv. Tato změna také vychází z přijetí *Responsibility to Protect* (Manby 2004: 985). AU si přímo vyhrazuje právo intervenovat v členských státech v případech válečných zločinů, genocidy nebo zločinů proti lidskosti. Následně byly také odsouzeny neústavní změny vlád a předpokládá se vyloučení vůdců, kteří se takto chopí moci. Počítá se také

s uvalením sankcí na státníky, kteří jednají proti rozhodnutí AU (Jelínek 2003: 53). O dodržování těchto zásad se stará Mírová a bezpečnostní rada Africké unie, jejíž vznik posunul Afriku o něco blíže k efektivnějšímu řešení konfliktů.

3.1 Mechanismus řešení konfliktů AU

Hlavním nástrojem pro prevenci, management a řešení konfliktů je Mírová a bezpečnostní rada, jejíž součástí je Africká mírová a bezpečnostní architektura (*The African Peace and Security Architecture*), která se skládá z Kontinentálního systému včasného varování (*Continental Early Warning System*), Panelu moudrých (*Panel of the Wise*), Afrických sil rychlé reakce (*African Standby Force*), Afrického peer review mechanismu (*African Peer Review Mechanism*), Africké kapacity pro okamžitou reakci na krizi (*African Capacity for Immediate Response to Crises*) a Zvláštního fondu (*Peace Fund*). Rada také spolupracuje s Regionálním hospodářským společenstvím⁷ a Regionálními mechanismy pro prevenci, řízení a řešení konfliktů (*Regional Mechanisms (RMs) for Conflict Prevention, Management and Resolution*), Radou bezpečnosti OSN a ostatními orgány AU, zahrnujíc Panafrický parlament a Africkou komisi pro práva lidí a národů (*African Commission on Human and Peoples' Rights*). Rovněž zde existuje

⁷ Složeno z 8 společenství:

- 1) Svaz arabského Maghrebu (*Arab Maghreb Union (UMA)*),
- 2) Společný trh pro Východní a Jižní Afriku (*Common Market for Eastern and Southern Africa (COMESA)*),
- 3) Společenství sahelských a saharských států (*Community of Sahel–Saharan States (CEN–SAD)*),
- 4) Východoafrické společenství (*East African Community (EAC)*),
- 5) Hospodářské společenství středoafriických států (*Economic Community of Central African States (ECCAS)*),
- 6) Hospodářské společenství západoafriických států (*Economic Community of West African States (ECOWAS)*),
- 7) Mezivládní úřad pro rozvoj (*Intergovernmental Authority on Development (IGAD)*),
- 8) Jihoafrické rozvojové společenství (*Southern African Development Community (SADC)*) (AU Commission 2018: 17).

Post-konfliktní a rekonstrukční struktura (*Post-Conflict and Reconstruction Framework*) (Sarkin 2009: 20–21).

Mírová a bezpečnostní rada se stala hlavním rozhodujícím aktérem při vytváření míru a bezpečnosti na kontinentu a je tak i vnímána mezinárodním společenstvím. Členské státy přijaly protokol o založení Rady v Durbanu roku 2002 a v platnost vstoupil o rok později. Rada se skládá z 15 členů, z toho 5 členů (zastupující státy z jednotlivých regionů) je voleno na 3 roky⁸. Zbývající členové jsou voleni na 2 roky⁹. Pokud je jakýkoliv členský stát součástí konfliktu, může být přizván na schůzi Rady, ale není mu povoleno participovat na rozhodovacím procesu (Williams 2009: 607). Jejím hlavním posláním je provádět peacekeeping, peacemaking, peace-building a postkonfliktní rekonstrukci. Mezi její další cíle patří (zpracováno dle Assembly AU 2002: 5):

- Předvídat a předcházet sporům a konfliktům, jakož i politikám, které by mohly vést ke zločinům proti lidskosti,
- Doporučovat Shromáždění provádění intervencí, jménem AU, v členském státě, pokud se jedná o porušování lidských práv, zločinů proti lidskosti nebo genocidu,
- Povolovat zřízení mírových misí. Vytvoření zásad a pokynů pro tyto mise,
- Udělovat sankce členským státům, vždy když dojde k neústavní změně vlády,
- Podporovat a usnadňovat humanitární činnost v místě, kde probíhá ozbrojený konflikt,

⁸ Členové od 2016: Egypt, Keňa, Kongo, Nigérie a Zambie

⁹ V roce 2016 bylo zvoleno těchto 10 států: Alžírsko, Botswana, Burundi, Čad, Egypt, JAR, Keňa, Niger, Nigérie, Sierra Leone, Togo, Uganda a Zambie (AU Commission 2018: 25).

- Podporovat demokratické praktiky, dobré vládnutí, právní stát, ochranu lidských práv a základních svobod, respektování nedotknutelnosti lidského života a mezinárodní humanitární právo

Jedním z nejzajímavějších mechanismů AU je bezpochyby Panel moudrých, který usiluje o využití moudrosti starších a vysoce respektovaných osobností při řešení konfliktů a zachování míru a bezpečnosti. Společně s Kontinentálním systémem včasného varování jsou prvními poskytovateli informací o rodícím se konfliktu. Jejich úkolem je podporovat úsilí předsedy Komise AU a Rady AU v oblasti prevence konfliktu (Murithi 2009: 5). Panel informuje Komisi AU a Radu AU o důležitých otázkách, které následně řeší orgány AU. Využívá svých bývalých úřadů ke zprostředkování příměří, mediaci a mírových dohod mezi válčícími stranami. Členové panelu také pomáhají Komisi AU při mapování potenciálního ohrožení míru tím, že poskytují pravidelné analýzy a žádají Komisi AU o vyslání průzkumných či mediačních týmů do konkrétních zemí. Každý rok se zaměřují na nová klíčová témata, která se týkají regionální stability a míru. V minulosti se řešila například přítomnost žen a dětí v ozbrojeném konfliktu či násilí při volbách (PEACEAU 2016).

První panel byl jmenován v roce 2007 a byl složen z pětičlenné komise (každý za jeden africký region)¹⁰. Každý z funkcionářů ve své době zastával vysokou státní funkci. Součástí Panelu byl například Lakhdar Brahimi, bývalý alžírský ministr zahraničí a vyslanec OSN pro Sýrii, Albina Faria de Assis Pereira Africano, poradkyně prezidenta Angoly anebo například Edem Kodjo, bývalý ministr Toga a bývalý generální tajemník OAJ. V minulosti se do Panelu moudrých zapojil také Kofi Annan, který sloužil jako mediátor při volební krizi v Keni. Svoji moudrost se snažil předat také bývalý prezident Mosambiku Joachim

¹⁰ Složení prvního panelu: Ahmed Ben Bella z Alžírsko, Salim Ahmed Salim z Tanzanie, Elisabeth K. Pognon z Beninu, Miguel Trovoada ze Svatého Tomáše a Princova ostrova a Brigalia Bam z Jižní Afriky (PEACEAU 2016).

Chissano při krizi v severní Ugandě a Thabo Mbeki, bývalý prezident JAR, který se zapojil do zprostředkování míru mezi zneprátenými politickými stranami po volbách v Zimbabwe, což nakonec vedlo k vytvoření vládní jednoty v zemi v roce 2009. Ze současného čtvrtého panelu můžeme jmenovat třeba Amra Moussa, bývalého generálního tajemníka Arabské ligy nebo Ellen Johnson Sirleaf, první prezidentku Libérie (Moolakkattu 2009: 156).

Stěžejním pilířem africké architektury pro podporu míru, bezpečnosti a stability jsou Africké síly rychlé reakce, které byly založeny v roce 2010. V souvislosti s jejich počátečním fungováním byla také založena Africká kapacita pro okamžitou reakci na krize, která měla sloužit jako dočasný mechanismus pro okamžitou reakci do doby, než budou Africké síly plně funkční (Apuuli 2016: 8). Síly rychlé reakce nejsou jednotná africká armáda, ale síť pohotovostních sil zřízených z pěti regionů¹¹. Udržování těchto afrických sil vyžaduje trvalý tréninkový proces, jehož cílem je udržet odbornou způsobilost kontingentů vojsk pro rychlé nasazení a řešení krizí. Vojenské jednotky jsou nasazeny při mírových misích a intervencích v členských státech (AU Commission 2018: 74–75).

¹¹ 1) *Economic Community of Central African States (ECCAS) Standby Force*

Angola, Burundi, Čad, Demokratická republika Kongo, Gabon, Kamerun, Kongo, Rovnicková Guinea, Středoafriická republika, Svatý Tomáš a Princův ostrov

2) *Eastern Africa Standby Force (EASF)*

Burundi, Džibutsko, Etiopie, Keňa, Komory, Rwanda, Seychely, Somálsko, Súdán, Uganda

Pozorovací status od dubna 2013: Jižní Súdán

3) *North African Regional Capability (NARC) Standby Force*

Alžírsko, Egypt, Libye, Mauritánie, Saharská arabská demokratická republika, Tunisko

4) *Southern African Development Community (SADC) Standby Force* –

Angola, Botswana, Demokratická republika Kongo, JAR, Lesotho, Madagaskar, Malawi, Mauritius, Mosambik, Namibie, Svazijsko, Tanzanie, Zambie, Zimbabwe

5) *Economic Community of West African States (ECOWAS) Standby Force (ESF)*

Benin, Burkina Faso, Gambie, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Kapverdy, Libérie, Mali, Niger, Nigérie, Pobřeží slonoviny, Senegal, Sierra Leone, Togo (AU Commission 2018: *passim*).

Posouváme se tím do části, kdy Mírová rada schválila zřízení určité mise na základě doporučení svých pomocných výborů. Síly rychlé reakce jsou oprávněny provádět:

- Monitorovací a pozorovací mise,
- Intervence v členských státech za závažných okolností nebo na žádost některého členského státu za účelem obnovení míru a bezpečnosti,
- Preventivní nasazení, které slouží k zabránění eskalaci konfliktu, rozšíření konfliktu do sousedních zemí nebo obnovení konfliktu, poté co bylo dosaženo mírových dohod,
- Peacebuilding zahrnující ozbrojení a demobilizaci po konfliktu,
- Humanitární asistenci obyvatelům, kteří se nachází v konfliktních oblastech (PEACEAU 2015).

Africké síly také pracují se šesti scénáři mírových operací, viz tabulka č. 1, dle kterých určují, jaký bude mít mise charakter. Tuto africkou typologii se pak pokusím aplikovat na jednotlivé mise AU.

Tabulka 1: Šest možných scénářů peacekeepingových misí AU.

Scénář	Popis	Požadavek na zavedení
1.	AU/Regionální vojenský poradce k politickým misím	30 dní
2.	AU/Regionální pozorovatelská mise spolupracující s OSN	30 dní
3.	A/Regionální samostatná pozorovatelská mise	30 dní
4.	AU/ Regionální mírové síly dle OSN kapitoly VI a preventivní nasazení	30 dní

5.	AU mírové síly pro komplexní a multidimenzionální mírovou operaci	90 dní
6.	AU intervence za velice vážných okolností	14 dní

(Zdroj: zpracováno dle Williams 2011: 11)

3.2 Nástroje peacekeepingu AU

Rozhodnutí o zahájení mírové operace přichází od Mírové bezpečnostní rady, která se pravidelně setkává se svými velvyslanci z jednotlivých mechanismů pro řešení konfliktů nebo vedoucími představiteli států a vlád, kteří mohou urychlit rozhodnutí Rady AU o zahájení intervence v členském státě. Operativně poté, co přijme toto rozhodnutí, Komise AU pro mír a bezpečnost (*AU Commission on Peace and Security*) provádí potřebné vstupy k založení mise s pomocí členských států. Konkrétně se do prvotního procesu zapojí Oddělení pro podporu mírových operací (*Peace Operations Support Division (PSOD)*), které je součástí Ředitelství pro mír a bezpečnost (*Directorate of Peace and Security*) a dohlíží na logistické a provozní záležitosti týkající se rozmístění misí (Murithi 2009: 5).

Při mírových operacích AU využívá různých nástrojů, podobných OSN. Mimo těch tradičních, jako je pozorování, monitorování, podpora lidských práv, odminování, demobilizace a odzbrojování, pracuje Africká mírová a bezpečnostní architektura s pěti strategiemi, které se týkají prevence konfliktu, řízení konfliktu, post-konfliktní rekonstrukce a peacebuildingu, strategického zabezpečení a koordinovaného partnerství. Zařazuje do nich také preventivní diplomacii a mediaci, kdy se vyslanci snaží zprostředkovat mírová jednání mezi nepřátelými stranami. Mediační procesy jsou ze své podstaty náročné a vyžadují časovou flexibilitu a trpělivost mediátora¹² (AU Commission 2015: 16; Renwick 2015). Zvýšená pozornost se věnuje státům, které se snaží přejít k demokratickému režimu. K tomu slouží program *Security Sector Reform*, který pomáhá státům

¹² Momentálně působí po celém kontinentě 25 vyslanců (Renwick 2015).

přeorientovat politiku a strukturu bezpečnostních institucí (PEACEAU 2013). Velmi zajímavým nástrojem je také AU hraniční program (*African Union Border Programme (AUBP)*). Mnoho konfliktů bylo zdrojem nastavených koloniálních hranic. Přijetím Hraničního programu (*AUBP*) se afričtí vůdci zavázali maximalizovat svoji snahu při spojení a překlenutí hranic tak, aby zabránili dalším sporům. Hraniční program tak představuje strukturální nástroj prevence konfliktů, jehož cílem je předcházet sporům spojených s hranicemi. Snaží se usnadnit a podpořit delimitaci a demarkaci afrických hranic tam, kde tento proces neproběhl a plně přitom respektuje suverenitu státu. Také posiluje proces integrace v rámci Regionálního hospodářského společenství a pomáhá rozvíjet přeshraniční spolupráci (AUBP 2015).

Na rozdíl od principů OSN zde neexistuje požadavek na nestrannost sil v konfliktu a AU také může zahájit operaci bez souhlasu státu, pokud se jedná o závažné okolnosti. Na misiích asistují civilní, vojenské, policejní anebo dokonce také námořní složky, přičemž ty vojenské značně převládají při rozsáhlém konfliktu. Členové mírových jednotek jsou pověřováni stále více rozsáhlejšími mandáty zahrnující ochranu civilistů, protiteroristické operace a potlačování povstání (Renwick 2015). Africká unie tak čelí neustále výzvě zlepšovat své mírové instituce.

4 Peacekeepingové mise AU

Počet ozbrojených konfliktů v Africe výrazně poklesl od 90. let 20. století díky větší ochotě států provádět zde peacekeepingové mise. Jen od roku 2000 proběhlo více než 40 misí OSN, AU a OSN autorizovaných misí. Do roku 2017 přispěly africké země do misí OSN a AU personálem sčítající 80 000 civilních, vojenských a policejních složek. To činí Afriku jedním z největších přispěvovatelů vůbec (Africa Center 2017). Samotná AU uskutečnila několik operací zahrnující mise v Burundi (AMIB), Súdánu (AMIS I a II), Komorských ostrovech (AMISEC a MAES), Somálsku (AMISOM), Mali (AFISMA) a Středoafriické republice (MISCA). Také nasadila speciální složky pro boj proti Boží armádě odporu (*Lord's Resistance Army*) ve Středoafriické republice a teroristické skupině Boko Haram, která sužuje Nigérii, Kamerun a Čad (Renwick 2015).

Africké státy zpravidla zaujímají vedoucí úlohu v rozmístění ozbrojených sil pomocí regionálních bloků AU nebo ad hoc „koalicemi ochotných“ (*coalition of the willings*). To spadá do kompetence Afrických sil rychlé reakce, které pracují se šesti možnými scénáři. Po stabilizaci krizových situací někdy přechází síly AU do hybridních misí¹³ jako je AU/OSN mise v Dárfúru. V ostatních případech OSN přebírá mise v Burundi (AMIB/ONUB), Mali (AFISMA/MINUSMA) a Středoafriické republice (MINUSCA/MISFA) (Africa Center 2015).

Od svého vzniku uskutečnila AU, ve srovnání se svým předchůdcem OAJ, řadu komplexních mírových operací. Přestože AU trpí podobnými strukturálními nedostatky jako OAJ, jako jsou závislost na externím financování, nedostatečné byrokratické a logistické schopnosti, prosazuje mnohem aktivnější mírovou agendu. Udržování míru však představuje pro AU neustálou institucionální výzvu

¹³ Kombinovaná / společná operace v určité oblasti odpovědnosti, kterou provádějí mírové jednotky různých organizací (v tomto případě OSN a AU), v rámci společného uspořádání velení a kontroly, za účelem dosažení společného cíle, přičemž každá mírová jednotka si během celé operace zachovává identitu své organizace (Niekerk – Prinsloo 2017: 404).

v každé fázi mise (plánování, nasazení, operování, stažení). AU trpí nedostatkem lidských zdrojů, které by zajišťovaly efektivní chod mise. Největší deficit se nachází ve vojenské a civilní složce. Chybí specialisté s medicínskými, právními a inženýrskými dovednostmi. Problém také představuje nedostatek mediátorské kapacity, na jehož principu funguje Panel moudrých (Williams 2011: 21–22). Práci pak znesnadňují špatné informační technologie, nedostatečná infrastruktura, nemotivovaný personál, jazyková a náboženská bariéra, slabá pověst organizace a nedostatečné finanční zdroje. Ale přes všechny své nedostatky africké mírové mise zachránily lidské životy, vybudovaly bezpečnostní sektory a snížily mezinárodní tlak na mocnosti, který je nutil se přímo zapojit (Ehiane – Ola 2016: 125–126). Mírové mise od Dárfúru přes východní Kongo až po Somálsko pomohly omezit civilní oběti. To se povedlo díky fyzickému oddělení bojovníků, založením uprchlických táborů a hlídkování ve vesnicích, které v případě nutnosti také bránily. Mírové dohody jsou v afrických zemích velmi křehké, a proto selhání mandátů mírových operací mnohdy konflikt ještě zhorší (African Center 2017).

4.1 Burundi (AMIB)

V roce 2003 byla zřízena první mise AU v Burundi AMIB (*African Union Mission in Burundi*), kterou iniciovala, naplánovala a provedla sama Africká unie. Jednalo se tak o milník pro AU, pokud jde o sebe odpovědnost za realizaci mírové mise. Konflikt v Burundi probíhal už od roku 1962, kdy Burundi získalo nezávislost od Belgie. V Burundi žije přibližně 8 milionů obyvatel, z toho přibližně 85 % tvoří Hutové, 14 % Tutsiové a 1 % patří kmenu Twa (Swensson 2008a: 8). Právě toto etnické rozložení, které mezi sebou uchovává velmi napjaté vztahy, uvrhává zemi do série cyklických konfliktů. Kořeny konfliktu se nachází v nerovnoměrné rozložení státní moci a socioekonomických výhod pro určitou etnickou skupinu. Hlavní státní instituce jako jsou armáda nebo soudy jsou totiž ovládány menšinou částí populace, tedy Tutsii. I přes demografickou výhodu Hutů ovládají Tutsiové veškerý vojenský, politický a ekonomický sektor, což

uvádí Hutu do socioekonomické deprivace. Nadvláda Tutsiů vyvolala několik povstání Hutů, které přerostly v občanskou válku v roce 1993 (Badmus 2017: 5).

Africké iniciativy, zejména představitelů z JAR a Tanzanie, se snažily konflikt vyřešit a byly hlavním zdrojem externí mediace, protože Rada bezpečnosti OSN odmítla nasadit do konfliktu více než pár civilních pozorovatelů. Důležitou roli zde sehrál Nelson Mandela, který zprostředkoval mírová jednání mezi nepřátelskými skupinami. Úspěšně vyjednal dohodu z Aruši a představil tříletý mírový plán, který zahrnoval sdílení moci mezi politickými stranami Hutů a Tutsiů. Nicméně několik významných povstaleckých skupin, jako jsou *Pierre Nkurunziza's Forces for the Defense of Democracy (CNDD-FDD)* a *Agathon Rwasa's National Liberation Front (FNL)* nebyly pozvány a boje pokračovaly (ACCORD 2007: 16). Mandela se pokusil znovu obnovit mírový proces a nasadil jihoafrické vojenské jednotky na ochranu několika důležitých hutuských politiků v rámci *South African Protection Support Detachment*, které ale neměly výslovný mandát zasahovat do konfliktu. Navzdory přítomnosti Jihoafrické republiky se konflikt stále vyostřoval. Poslední snahou bylo uzavření další mírové dohody v Aruši mezi prozatímní vládou a *CNDD-FDD*. Vzhledem k tomu, jak byly mírové dohody nestabilní, navrhl viceprezident JAR Jacob Zuma nasazení afrických sil pro monitorování daného mírového procesu. Po jednáních s OSN o mandátu, financování a logistice ozbrojených sil schválila AU první ozbrojenou mírovou operaci AMIB (Williams 2009b: 99).

Mise AMIB byla zřízena ke 2.4. 2003 a první příjezd 700 mírových jednotek se datoval 1.5. 2003, čímž se mise víceméně vešla do požadavku na nasazení, tedy 30 dní. Nicméně reálně mise začala fungovat až s příjezdem kontingentů z Mosambiku a Etiopie, které ale dorazily až v říjnu 2003 (Badmus 2017: 11). Hlavním cílem této mise byla stabilizace situace v zemi a připravení vhodného prostředí pro příchod OSN. Tato mise tak měla dohlížet na provádění dohod o příměří, podporovat odzbrojení, demobilizaci a reintegraci bojovníků,

usilovat o zajištění příznivých podmínek pro zřízení mise OSN a přispět k politické a hospodářské stabilitě v Burundi. K dosažení těchto cílů byla africká mise pověřena speciálními úkoly. Jednalo se o vytvoření a udržování styku mezi stranami, monitorování a ověřování provádění dohod o příměří, usnadnění činnosti *Joint Ceasefire Commission (JCC)* a *Technical Committees* odpovědných za zřízení nových národních obranných a policejních sil, usnadnění poskytnutí humanitární pomoci (včetně pomoci uprchlíkům a vysídleným osobám), a zajištění VIP ochrany pro určené vracející se vůdce (PEACEAU 2003: 6).

Ochota afrických států nasadit zde vojáky byla velmi malá. Většina států, které normálně přispívaly do misí OSN, Nigérie, Senegal a Ghana odmítly participovat na misi, dokud nebude sjednáno příměří. Sousední Tanzanie, která společně s Rwandou čelila přílivu hutuských uprchlíků, misi poskytla pouze pár odborných poradců. Vojenské jednotky se tak nakonec převážně skládaly z Jihoafrické republiky. Etiopie a Mosambik poskytly své vojáky jen díky externím donorům. Mise se také zúčastnil malý pozorovatelský kontingent o 43 lidech z Burkiny Faso, Gabonu, Mali, Toga a Tuniska. Celkem tak bylo nasazeno 3 128 vojenského a civilního personálu. Jihoafrická republika, která byla vedoucím státem v této misi, jmenovala velitele ozbrojených sil generála Sipa Bindua a Etiopie určila jeho zástupcem brigádního generála G. Alyeleho. Zvláštní zástupce předsedy Komise AU v Burundi, velvyslanec Mamadou Bah (Guinea), byl jmenován vedoucím mise (*Head of Mission – HoM*). Jeho hlavními asistenty byly velvyslanec Welile Nhlapo (Jihoafrická republika) a bývalý generální důstojník Martin Mwakalindile (Tanzanie). AMIB byl pod celkovým vedením *HoM*. (Badmus 2017: 9; Svensson 2008a: 13).

Přestože mise AMIB čelila politickým a ekonomickým problémům, tak se jí, dle názoru Jacoba Zumy, podařilo stabilizovat bezpečnostní situaci v zemi na takovou úroveň, že operaci mohlo převzít OSN. Generální tajemník OSN Kofi Annan o tom nebyl natolik přesvědčen, přesto v roce 2004 OSN přebрал vedení a

zřídil misi v Burundi (Williams 2009: 101). V lednu 2007 po trvalém mírovém pokroku OSN stáhlo své vojáky a převedlo odpovědnost zpět na Africkou unii, která zde nechala malou pracovní skupinu dohlížející na provádění peacebuildingu (Moolakkattu 2010: 158). Tento mandát byl velice ambiciózní na první misi teprve začínající africké organizace. Můžeme zde roli AU označit jako monitorovací rovnající se tradičnímu peacekeepingu, dle druhého scénáře, nicméně nastavení mandátu spíše odpovídá multidimenzionální misi, kdy se AU snaží stabilizovat situaci v zemi, takže se v tomto případě přikláním k pátému scénáři, na druhou stranu ale šlo AU více o implementaci míru bez souhlasu burundské vlády, což nás může dovést i přemýšlení o hranici mezi peacekeepingem a peacebuildingem.

4.2 Súdán – Dárfúr (AMIS I a II/UNAMID)

Mezitím, co probíhala operace v Burundi, se v súdánském Dárfúru vyostřil další ze série afrických konfliktů. Začátkem roku 2003 zde operovala dvě povstalecká hnutí, *Sudan Liberation Army/Movement (SLA)* a *Justice and Equality Movement (JEM)*, která útočila proti súdánské vládě v Dárfúru (Ekengard 2008: 12). Poté, co se jim podařilo sestřelit několik vojenských letadel nad Fashirem, se rozhodla súdánská vláda tyto rebely tvrdě potlačit. Zahájila kampaň „etnického pročištění“ povstalců a jejich přívrženců, což zahrnovalo kmeny Far, Zabraha a Masalit. Vše probíhalo za asistence milicí, vytvořených z jejich etnických rivalů, tzv. Jajanweed, kterým vláda poskytla veškerou podporu zahrnující vojenský výcvik a zbraně (Human Rights Watch 2006). Do roku 2004 bylo tisíce lidí zabito, stovky tisíc obyvatel vystěhováno a milionu lidí byl udělen OSN status „ohrožení konfliktem“. Válka v Dárfúru byla charakterizována rozsáhlými a systematickými válečnými zločiny a zločiny proti lidskosti spáchanými především vládními silami a jajanweedskou milicí. Vzhledem k tomu, že súdánská vláda odmítla mírovou misi od OSN, zůstala vedoucí role peacekeepera na AU (Williams 2009b: 101).

Spouštěcím faktorem pro zavedení AMIS (*African Union Mission in Sudan*) bylo podepsání Humanitární mírové dohody o příměří (*Humanitarian Ceasefire*

Agreement) mezi súdánskou vládou a povstaleckými hnutí *SLA* a *JEM* v N'djameně, za mediace Čadu, který už od začátku do konfliktu zasahoval. Poté, co byla vytvořena Komise pro příměří (*Ceasefire Commission*), strany *HCFA* požádaly Africkou unii o dohled nad příměřím (Ekengard 2008: 15). Zvláštní vyslanec pro Súdán, nigerijský velvyslanec Baba Gana Kingibe, se v březnu 2004 sešel se súdánskými a čadskými vládními představiteli, aby diskutovali o úloze Africké unie v Dárfúru. V těchto diskusích byla věnována zvláštní pozornost humanitárním důsledkům probíhajícího konfliktu a možné mobilizaci pomoci od mezinárodního společenství, především afrických států (Human Rights Watch 2006).

Samotná operace začínala v červnu 2004 jako malá pozorovatelská mise, která dohlížela na dodržování příměří. V této první fázi se AMIS skládal pouze z 80 pozorovatelů AU a 300 vojenských jednotek z Rwandy a Nigérie. Příměří ale dlouho nevydrželo a mandát mise se musel rozšířit, stejně tak i jeho velikost (Ekengard 2008: 17). Už v červenci 2004 se sešel summit AU v Addis Abbebě, aby jednal o krizi v Dárfúru. Tehdejší předseda AU, nigerijský prezident Olusegun Obasanjo pověřil Abdulsalama Abubakara, bývalého vůdce Nigérie, aby jako speciální vyslanec pro Čad a Súdán zhodnotil situaci v Dárfúru. Ten zemi navštívil a jeho zpráva o situaci se stala katalyzátorem pro zvýšení mírového úsilí. Nigérie celkově věnovala velkou pozornost konfliktu v Súdánu (Ngwube 2013: 82). V říjnu 2004 se tak AMIS posunul do druhé fáze, zvýšil se počet personálu na více než 3 220 vojenských, pozorovatelských a policejních složek a v dubnu 2005 se mise rozšířila o dalších 6000 vojenských a 1500 policejních složek z Nigérie, Rwandy, Senegalu, Gambie, Keni a JAR (Murithi 2009: 10). Pozorovatelský mandát se změnil a nejdůležitějším cílem se stala ochrana civilního obyvatelstva a demobilizace janjaweedských milic. Rada AU rozhodla, že takto posílená mise by měla být rozmístěna v Súdánu po dobu jednoho roku a jejím úkolem bylo zajistit dodržování Humanitární dohody o příměří, napomáhat budování důvěry mezi stranami, přispět k vytvoření bezpečného prostředí pro humanitární pracovníky,

zajistit bezpečný návrat uprchlíků, vyšetřovat obvinění z porušování příměří a chránit bezprostředně ohrožené civilisty (PEACEAU 2004: 3).

Nicméně v praxi nebyla ochrana civilistů příliš účinná a prioritou nadále zůstalo pozorování příměří. Mírové jednotky neměly skoro žádné zkušenosti ani řádný vojenský výcvik, aby byly schopny zasáhnout. Situaci jim také stěžoval fakt, že soudánská vláda v Chartúmu po celou dobu ignorovala požadavek Rady AU na odzbrojení janjaweedských milic (Brosig 2010: 336). AU se naposledy pokusila situaci zmírnit uzavřením další mírové dohody z Darfúru v květnu 2006, kterou však podepsala jen soudánská vláda a minoritní frakce SLM – Minni Minawi, zatímco ostatní hnutí JEM a většina z SML to odmítla. Povstalci obviňovali AMIS ze spolupráce se soudánskou vládou, a ještě více se bouřili. Brzy poté mezinárodní mocnosti označily AMIS za selhávající operaci a OSN se rozhodla převzít iniciativu (Badescu – Bergholm 2009: 299).

Nejprve se operace sloučila s misí OSN (UNMIS) a v roce 2007 se přetransformovala na hybridní misi Africké unie a OSN (UNAMID). Tato operace měla sčítat až 19 555 vojenských a 6432 policejních pracovníků sloužící k ochraně obyvatelstva. Rada OSN nakonec stanovila strop na 15 845 vojáků a 1538 policistů (AU Commison 2018: 78). Nynější počty personálu se pohybují kolem 16 000 vojáků a policistů z Burkiny Faso, Džibutska, Egypta, Etiopie, Gambie, Keni, Nigérie, Rwandy, Senegalu, Tanzanie. Svými specialisty přispívá také například Benin, Ghana, JAR, Kamerun, Malawi, Namibie, Tunisko, Zambie a Zimbabwe (UNAMID-UN 2018). Generální tajemník OSN a předseda Komise AU jmenovali do funkce velitele mise Jeremiaha Kingsley Mamabola (JAR) a jeho zástupcem Bintoua Keita (Guinea). Za vojenské a policejní složky odpovídají generál Frank Mushyo Kamanzi (Rwanda) a komisařka Priscilla Makotosa (Zimbabwe). Vzhledem ke značné neochotě soudánské vlády spolupracovat s mírovými jednotkami se jejich mandát protáhl až do dnešních dnů. OSN a AU však dle svých vydaných rezolucí hodlají do 30. června 2018 pomalu stáhnout své pracovníky a

ukončit mandát (AU Commission 2018: 78–79). Jak už bylo naznačeno v průběhu mise, charakter této mírové operace se výrazně proměňoval v návaznosti na eskalující konflikt. Mise AMIS začínala nejprve dle třetího scénáře, svým způsobem tradičního peacekeepingu, pokračovala do multidimenzionální operace, tudíž čtvrtý scénář, která však hraničila s intervencí za vážných okolností (hrozící genocida), a vyústila ve společnou misi AU a OSN.

4.3 Komorské ostrovy (AMISEC a MAES)

Zatímco se dárfúrský konflikt a operace AMIS se dostávají do popředí mezinárodních médií, AU uskutečňuje mírovou operaci na Komorských ostrovech, aby podpořila volební proces. Komorské ostrovy se skládají ze tří ostrovů, kterými jsou Grande Comore, Anjouan a Mohéli. 25 let poté, co Komory získaly nezávislost od Francie, zde proběhlo přes 20 státních převratů. Snaha o administrativní centralizaci Komor se setkala s odporem ostrovů Anjouan a Mohéli, které později vyhlásily nezávislost na Komorách (Svensson 2008b: 13). Po několika pozorovatelských misích OAJ v 90. letech se do konfliktu zapojila JAR. Díky ní byly v roce 2001 podepsány dohody Fomboni, které vedly k referendu o nové ústavě. 76 % občanů hlasovalo pro větší autonomii jednotlivých ostrovů, což vedlo k vytvoření prezidentské unie, ve které se každé čtyři roky měly ostrovy střídát v předsednictví (Global Peace Operations Review 2008: 109). Volby konané v roce 2002 vyhrál stávající prezident, plukovník Azali Assoumani z Grande Comore. Když se však blížily další volby a prezidentství se mělo předat ostrovu Anjouan, panovaly značné pochyby o hladkém průběhu voleb, a tak požádal tehdejší prezident Assoumani Africkou unii o dohled nad volebním procesem (Williams 2009b: 106).

Operace AMISEC (*African Union Mission for Support to the Elections in Comoros*) byla nasazena v březnu 2006. Jejím mandátem bylo sledování průběhu voleb, vytvoření stabilního a bezpečného prostředí před a během voleb, ověřování, zda komorské bezpečnostní síly nejsou zapojeny do volebního procesu a chránění

civilistů v blízkosti volebních místností (PEACEAU 2006: 2). Vojenskou podporu poskytly JAR, Egypt, Kongo-Brazzaville, Mosambik, Nigérie a Rwanda. Madagaskar a Mauricius přispěli 15 policisty. Při prvním hlasovacím kole přibýlo dalších 700 jihoafrických vojáků. Misi velel Francisco Madeira (Mosambik) za pomoci plukovníka G. K. Sibanyoni (JAR) a policejního komisaře E. Razafindrazaka (Madagaskar). Volby byly prohlášeny za platné a svobodné. Mandát mise byl ukončen k 9. červnu 2006 (Global Peace Operations Review 2008: 109).

Nicméně politická stabilita na Komorských ostrovech vydržela jen do roku 2007, kdy byly naplánované volby prezidenta ostrova Anjouan. AU nasadila monitorovací misi MAES (*African Union Electoral and Security Assistance Mission to the Comoros*) a vše proběhlo v klidu až do výsledku voleb. Mohammad Bacar, který prohrál, totiž nehodlal opustit svůj bývalý prezidentský mandát a uspořádal nové volby, které byly označeny za ilegální, a prohlásil se za vítěze. AU ho za toto rozhodnutí sankcionovala, ale bez většího úspěchu, a požadovala nové svobodné volby. Několika měsíční vyjednávání, které vedla JAR, ovšem nikam nevedlo (Svensson 2008b: 14). Ve jménu zachování demokracie na Komorách vyslala AU 1800 vojáků, jejichž přítomnost donutila Bacara z ostrova uprchnout. Poté, co vojáci opustili ostrov, se MAES znovu starala o řádný chod voleb (Williams 2009b: 106). Tato mise se svým mandátem nejlépe podobá třetímu scénáři, tedy pozorovatelské misi, nicméně zařadit ji k tomuto scénáři nemůžeme stoprocentně, vzhledem k tomu, že pouhý volební dohled byl pro složky čelícím konfliktu v Dárfúru něčím úplně novým.

4.4 Somálsko (AMISOM)

Přestože všechny mírové mise AU čelí obtížným výzvám, žádná z nich se pravděpodobně nedostala do tak rizikové pozice jako AMISOM. V Somálsku se do čela moci postavila Přejídná federální vláda (*Transitional Federal Government (TFG)*), která se pokoušela od roku 2004 obnovit národní instituce.

Její snažení ovšem komplikovalo působení radikálního hnutí Unie islámských soudů (*Islamic Courts Union (ICU)*), které se sice podařilo potlačit po invazi etiopských vojáků, avšak ICU se rozštěpilo na několik frakcí, z nichž ta nejradikálnější, Al-Shabaab, pokračovala v povstáních proti TFG (Bradbury – Healy 2010: 13). Už na začátku své vlády prezident Abdulahi Yusuf žádal AU o poskytnutí až 20 000 mírových jednotek na ochranu svého nového režimu. AU v té době odmítla jeho žádost, ale Mezivládní úřad pro rozvoj (*Inter-Governmental Authority on Development (IGAD)*) navrhl operaci na podporu míru v Somálsku neboli IGASOM. Až později v roce 2007 se AU rozhodla, za podpory Rady OSN, převzít IGASOM a vytvořila místo něj AMISOM (*African Union Mission in Somalia*) (Kebede – Wondemagegnehu 2017: 201).

Prvotní mandát operace spočíval v podpoře TFG a jejího úsilí vytvořit stabilní situaci v zemi. AMISOM slibovala přítomnost až 8000 mírových jednotek složených z vojenských, námořních a civilních složek. Nicméně konflikt zhoršovala přítomnost etiopských jednotek, jejichž náboženské vyznání (křesťanství) podněcovalo islámské skupiny k ještě většímu násilí. Mnoho afrických zemí se proto mise AMISOM nechtělo účastnit, dokud se etiopská vojska nestáhnou (Williams 2009: 107). Počet slíbených jednotek tak dosáhl pouhé poloviny. Mise se účastnila Uganda, která v jednu chvíli operovala úplně sama, následovalo Burundi, Nigérie, Ghana a Malawi (Murithi 2009: 8).

Jak bylo řečeno, Uganda byla od března až na do listopadu 2007 jedinou přispívající zemí v misi AMISOM. Ugandské lidové obranné síly (UPDF) se už dříve připravily, že budou nasazeny do Somálska jako součást IGAD (IGASOM), která byla navržena v roce 2005. Jakmile se tato mise nepodařila zrealizovat a AU autorizovala misi AMISOM, vláda USA uzavřela smlouvu s DynCorp International, aby pomohla vybavit, nasadit, udržet a vyškolit vojáky z předního ugandského kontingentu. Ugandský parlament schválil nasazení v misi AMISOM dne 13. února 2007 a vojenská skupina UPDF o počtu 1600 vojáků přijela do

Mogadišu počátkem března. Po ní následovalo Burundi, jehož jednotky z Burundské národní obranné síly (*Burundian National Defence Force*) dorazily do města začátkem listopadu (Williams 2018: 174–176). Výrazné zlepšení přišlo až po částečném stáhnutí etiopských vojsk. AMISOM však bez etiopských vojsk nebyla schopná udržet konflikt pod kontrolou.

V návaznosti na stále se zhoršující situaci se v roce 2010 zvýšil počet vojáků na 12 000, v roce 2012 byla mise rozšířena o dalších 5000 jednotek a přibyli noví přispěvovatelé – Džibutsko, Keňa a Sierra Leone (Kebede – Wondemagegnehu 2017: 204). Keňa, které v Somálsku operovala už dříve s misí *Linda Nchi* (svahilsky ochrana národa), podepisuje 2.6. 2012 Memorandum o spolupráci (*Memorandum of Understanding*) s AU o poskytnutí více než 4000 vojáků Keňských obranných sil (*Kenya Defence Force*) (Williams 2018: 180). V roce 2017 operace zahrnovala přes více než 22 000 mírových jednotek, včetně vojáků z Etiopie, kteří jsou radikály nadále přijímáni velmi negativně. Vedoucí mise je zvláštní zástupce Komise AU, velvyslanec Francisco Caetano Madeira (Mosambik) (AMISOM-AU 2018). Dnešní mandát AMISOMu se zabývá zejména zredukováním hrozby, kterou představuje Al-Shabaab. Mimo jiné se jednotky mají snažit ochraňovat civilisty, zajistit bezpečný průběh voleb, postupně předat zajišťování bezpečnosti místním policejním složkám, poskytnout bezpečné prostředí pro humanitární pracovníky a asistovat vládním autoritám při plnění jejich funkcí (UN-SC 2017: 2–3). Mandát operace byl prodloužen do 31. července 2018 s cílem postupně snížit počet mírového personálu a předat bezpečnostní úkoly pod vedení Somálských národních bezpečnostních sil (*Somali National Security Forces*) (AU Commission 2018: 78).

Počáteční mandát AMISOMu, který se zaměřoval na podporu režimu, můžeme zařadit k prvnímu scénáři, tedy k vojenskému poradenství v politické misi. Postupně se scénář proměnil a více se přiblížil k charakteru

multidimenzionální mise, potažmo k dnešnímu dni se jedná o druhý scénář, kdy souběžně s AU funguje mise OSN.

4.5 Mali (AFISMA)

Mali se v roce 2012 ocitla v jedné ze svých největších politických krizí od získání nezávislosti na Francii. Na severu země proběhlo povstání Tuaregů, kteří svrhli tehdejší vládu Amadou Toumani Toureho (Sabrow 2017: 171). Chaos, který nastal po převratu vedeném rebely, vyhnal malijskou armádu ze severního regionu a umožnil islámským militantům vybudovat pevnosti. V zemi tak začaly operovat teroristé složky Hnutí za jednotu a džihád v západní Africe (*Movement for Unity and Jihad in West Africa (Mujao)*), Al-Káida v islámském Maghrebu (*al-Qaeda in the Islamic Maghreb (AQIM)*), Národní hnutí za osvobození Azawadu (*the Signed-in-Blood Battalion and the Islamic Movement for Azawad (IMA)*) a Obránci víry (*Ansar Dine*) (CIA 2018). Stovky tisíc severních Malijců uteklo do jižní části Mali nebo sousedních států, Nigeru a Burkiny Faso. Do konfliktu se zapojil AU a ECOWAS, které převrat kritizovali a snažili se obnovit severní region. Než byla založená jak jakákoliv mise, francouzské bezpečnostní složky se ujaly ochrany civilistů (BBC 2013).

V lednu 2013 je nasazena společná mise AU a ECOWASu AFISMA (*African Union led International Support Mission in Mali*). Operace měla za úkol přispívat k obnově kapacity malijských obranných a bezpečnostních sil v úzké koordinaci s dalšími mezinárodními partnery zapojenými do tohoto procesu, včetně Evropské unie a dalších členských států. Soustředila se také na podporu malijských orgánů při obnově oblastí na severu, které byly pod kontrolou teroristických, extremistických a ozbrojených skupin, a při snižování hrozby těchto teroristických organizací. Mírové jednotky měly také chránit civilní obyvatelstvo a humanitární pracovníky (UN 2012). Velitelem mise byl zvláštní zástupce Komise AU Pierre Buyoya (Burundi). Mírový personál poskytl Benin, Burkina Faso, Čad, Ghana, Guinea, Guinea Bissau, Libérie, Niger, Nigérie,

Pobřeží slonoviny, Senegal, Sierra Leone a Togo (Lotze 2013:2). AFISMA převedla svou pravomoc na multidimenzionální integrovanou stabilizační misi OSN v Mali (MINUSMA) dne 1. července 2013 a její mandát byl rozšířen do 30. června 2018. Pokud jde o charakter této mise, nabízí se první scénář, politické mise, který ovšem připomíná přechodnou správu, zvláště při snaze obnovení severního regionu a peacebuilding.

4.6 Středoafriická republika (MISCA)

Stejně jako Mali, čelí Středoafriická republika (SAR) několika politickým krizím od získání nezávislosti na Francii. Zdánlivý politický klid, který nastal po svobodných volbách roku 1993, kdy vyhrává Ange-Félix Patassé, odezněl během prvních roků. Patassé během své vlády ztratil veškerou důvěru občanů. Země se propadla do sociální a ekonomické krize. Neustálé převraty způsobující nestabilitu SAR vedly k utvoření několika mírových operací, které ale byly neudržitelné. V roce 2003 se k moci dostal generál François Bozizé, jehož nástup rozpoutal v SAR občanskou válku (Welz 2014: 602). Přestože se situace v zemi na několik let uklidnila, vláda křesťanského prezidenta dala vzniknout muslimskému hnutí Séléka. Její vůdce Michel Djotodia rozpoutal v roce 2012 boje proti křesťanskému obyvatelstvu a příznivcům prezidenta Bozizého. Křesťané se bránili vytvořením tzv. anti-Balaka milic, které se vydaly povraždit muslimy. Vznikla tak obrovská humanitární krize, při níž bylo zabito několik desítek tisíc lidí a několik set tisíc uprchlo do sousedních zemí (MISCA-AU 2014). I přes uzavření míru mezi Sélékou a prezidentem Bozizém došlo k dalšímu státnímu převratu a Michel Djotodia se jmenoval prvním muslimským prezidentem SAR. Boje mezi Sélékou a anti-Balaka bohužel neustaly (ENCA 2013).

V zemi operovala ECCAS, Hospodářské společenství středoafriických států (*Economic Community of Central African States*), kterou povolal čadský prezident Déby, jehož země byla konfliktem přímo ohrožena. Ta poté žádala AU o spolupráci s její operací MICOVAX (*Mission for the Consolidation of Peace in*

the Central African Republic). AU se nejprve nechtěla ujmout vedení, ale po návštěvě předsedy AU Thomase Yayi Boniho (Benin) v SAR změnila názor. V červenci 2013 zřizuje Rada AU misi MISCA (*African Union led International Support Mission in Central African Republic*) (Welz 2014: 604). Mírové jednotky čítaly 5961 vojenského a policejního personálu z Burundi, Burkina Faso, Gabonu, Kamerunu, DR Konga, Pobřeží slonoviny, Rovníková Guiney, Rwandy a Senegalu (MISCA-AU 2014). Jejich úkolem byla ochrana civilistů a obnovení bezpečnosti v zemi, stabilizace úředních orgánů, reforma a restrukturalizace obranného a bezpečnostního sektoru a vytvoření bezpečného prostředí pro humanitární pomoc obyvatelům (PEACEAU 2013b: 1). Krize se však stále prohlubovala. Séléka čelila stále agresivnější anti-Balace. Ta se nyní skládala z mladých mužů mstících své rodiny, které byly povražděny v předchozích bojích se Sélékou (Welz 2016: 579). Problém také nastal po stažení čadských vojsk, které byly početným přispěvovatelem, na základě obvinění z vyprovokovaného útoku na trhu v Bangui (Welz 2014: 607).

Po ročním mandátu MISCA se OSN rozhodla převzít zodpovědnost za africké mírové jednotky a vytvořila misi MINUSCA, která stále v zemi operuje. K celkovému hodnocení charakteru mise, AU zde pracovala jako vojenský poradce v politické misi, která hraničila s multidimenzionální misí, zejména v souvislosti s rekonstrukcí bezpečnostních složek.

5 Motivy afrických států pro zapojení se do peacekeepingových misí AU

V posledních dvou desetiletích výrazně vzrostl počet afrických přispěvovatelů do peacekeepingu. Je to dáno nejenom tím, že mezinárodní systém se neustále proměňuje ale také, že africké státy se sice pomalu, ale jistě, snaží stát plnohodnotnými mezinárodními hráči. A to mimo jiné také znamená aktivně se zapojovat do mírových operací. Do popředí afrických přispěvovatelů pak můžeme uvést země jako je Nigérie, Etiopie, JAR, Rwanda, Ghana, Tanzanie a Senegal, které se řadí mezi hlavní poskytovatele mírových jednotek pro Africkou unii¹⁴ i OSN (Rettig 2016). Jejich zapojení do peacekeepingu můžeme sledovat v tabulce číslo 2, kde jsou ve sloupcích uvedeny africké země a jejich světové pořadí mezi přispívajícími zeměmi. V následujícím sloupci jsou celkové počty mírových jednotek, které byly poskytnuty do různých OSN misí v letech 2003, 2010, 2018. Tento krátký průřez nám slouží pouze k určité obecné představě o vzrůstající angažovanosti afrických států v peacekeepingu. Během 15 let se u některých zemí jako například Etiopie výrazně zvýšil přísun mírových jednotek. Výrazný vzestup zaznamenáváme také u Rwandy či Tanzanie. Nigérie¹⁵ se sice v letošním roce řadí na nižší příčku v přispívajících zemí, nicméně její mírové jednotky jsou letitou součástí peacekeepingových misí OSN.

¹⁴ Další státy, které se účastní, v závislosti na konfliktu, jsou například Benin, Burkina Faso, Čad, Demokratická republika Kongo, Džibutsko, Egypt, Gambie, Malawi, Keňa, Kongo – Brazzaville, Togo, Kamerun, Sierra Leone, Tunisko, Niger, Uganda, Zambie a Zimbabwe.

¹⁵ Letošní údaje pocházejí z 30. března 2018, kdy byl také ukončen mandát mise UNMIL (United Nations Mission In Liberia) v Libérii, ve které měla Nigérie značný počet mírových jednotek. K blížícímu konci mandátu mise UNMIL se nigerijské jednotky začaly od roku 2016 stahovat.

Tabulka 2: Zapojení afrických států do peacekeepingu 2003-2018

Země/ Světové pořadí	Mise OSN 2018	Země/ Světové pořadí	Mise OSN 2010	Země/ Světové pořadí	Mise OSN 2003
1.Etiopie	8 331	4.Nigérie	5 841	3.Nigérie	3 342
4.Rwanda	6 548	5.Egypt	5 409	5.Ghana	2 297
7.Egypt	3 154	8.Rwanda	3 810	8.Keňa	1 812
9.Tanzanie	2 677	9.Ghana	2 966	9.JAR	1 417
10.Ghana	2 643	11.Senegal	2358	12.Zambie	912
12.Senegal	2 545	12.Etiopie	2 301	13.Senegal	788
13.Burkina Faso	2 135	14.JAR	2 187	14.Maroko	658
14. Maroko	1 601	18.Maroko	1 557	33.Mali	292
15.Čad	1 472	22.Tanzanie	1 150	34.Benin	289
16.Togo	1 430	24.Burkina Faso	1 038	47.Togo	151
17.JAR	1 217	26.Benin	1 019	49.Egypt	119
18.Kamerun	1 128	28.Keňa	863	58.Niger	34
19.Niger	1 078	29.Zambie	729	64.Kamerun	27
21.Zambie	1 065	30.Togo	707	75.Etiopie	17
43.Nigérie	513	33. Niger	546	76.Tanzanie	13

(Zdroj: Zpracováno dle dokumentů OSN z roku 2018, 2010, 2003 dostupných na: <https://peacekeeping.un.org/en/troop-and-police-contributors>).

Nicméně samotné operace AU by nefungovaly bez značných příspěvků malé skupiny angažujících se afrických států, jako jsou Jihoafrická republika, která hrála klíčovou roli v Burundi, Dárfúru a Komorách, dále pak Rwandy, Nigérie a Senegalu, kteří společně vytvořili své vojenské základny v Súdánu a Uganda, která více než rok působila sama v Somálsku (Williams 2011: 15). Bohužel mnoho afrických států je stále poznamenáno koloniální historií, a těžko se odtrhávají od svých vnitrostátních konfliktů, které přetrvávají po několik dekád. Časté humanitární krize a politický chaos, které nastávají po občanských válkách, jim znemožňují řádný státní vývoj, což je neustále drží v žebříčku rozvojových,

slabých a někdy i selhávajících států, jako je například Somálsko. Tyto země pak často samy potřebují intervenci od mezinárodních společenství. Najdeme však výjimky, které i přesto, že bychom je nezařadily mezi řádně fungující státy, poskytují svůj personál do peacekeepingových operací, například Burundi. Naskytá se nám otázka, co vlastně tyto africké státy vede k přispívání do peacekeepingu. Ochota afrických politiků zapojit svoji zemi do peacekeepingu se odráží od mnoha důvodů. Některé z nich můžeme vidět v tabulce číslo 3.

Tabulka 3: Klíčové motivy participace afrických států na peacekeepingu.

Motivace	Vysvětlení
Mezinárodní tlak a problémy	Africké země spolupracují na mezinárodních bezpečnostních otázkách prostřednictvím mírové účasti. Tímto způsobem pomáhají při řešení problémů na globální úrovni (např. válka proti terorismu – přelití konfliktu ze Sýrie, Afghánistánu, mezinárodní zločin – narkotika, obchodování s lidmi – Alžírsko).
Interní faktory a historie	Státy, které si prošly vážným vnitřním konfliktem, jako například Rwanda (AMIS), participují na misích z morálních důvodů.
Větší prestiž a vliv v OSN	Účast na udržování míru pomáhá zemím, jako je Nigérie, které se snaží stát se stálým členem Rady bezpečnosti. Pomáhá také dalším africkým zemím, jako je Rwanda, získat větší vliv v orgánech OSN.
Národní bezpečnost	Účast na peacekeepingových misích pomáhá státům udržet národní bezpečnost, například kontrolou hranic a toku

	uprchlíků (Čad – MISCA, Etiopie – AMISOM, Nigérie – AMIS).
Politické zisky	Peacekeeping může vytvořit či zlepšit udržování styků s jinými zeměmi (Etiopie a Džibutsko, Čad a Nigérie, Rwanda a DR Kongo, JAR a Komory) a regionálními společenstvími (ECOWAS, IGAD, EAC, SADC), které se později mohou uplatnit v politické sféře.
Ekonomický profit	Země mají značný profit za účast v misích díky externímu financování od OSN, EU nebo USA. Peníze využívají například k plnění národních projektů (Ghana) či osobním účelům (Burundi).
Zvýšení kvality armády	Africká participace rozvíjí odborné zkušenosti a znalosti. Je to způsob, jak profesionalizovat armádu, která může pak na základě výcviku zasahovat v domácích záležitostech.

(Zdroj: zpracováno dle Firsing 2014: 51; Coning 2017: 156).

Samotné rozhodnutí státu přispět do mírových operací je výsledkem balancování mezi motivací z logických důvodů (povzbuzují rozmístění) a potlačujícími faktory (proti zapojení) (Williams 2017: 174). Vzhledem k tomu, že operace jsou většinou zasazeny do probíhajícího konfliktu, účast na nich je velmi riskantní. Šance na ztráty¹⁶ jsou tak většinou mnohem větší než u misí nasazených

¹⁶ Například, při misi AMIS, bylo v roce 2007 zabito pět peacekeeperů ze Senegalu, při hlídání zavlažovacího systému u hranic Čadu (BBC 2007). Ztráty utrpěla i Nigérie, Mali a Botswana při jednom z masakrů v kempu Haskanita, kde bylo deset vojáků zavražděno (Gentleman 2007). Bez početných obětí se neobchází ani mise AMISOM, ve které dle výzkumů SIPRI do roku 2014 zemřelo 1108 vojáků, převážně z Burundi, Ugandy a Keni (Williams 2015). OSN dokonce tvrdila, že zemřelo přes 3000 vojáků, což Africká unie nedokázala potvrdit ani vyvrátit, protože zasahující země nejsou příliš ochotné zveřejňovat své ztráty (East African 2015).

po průměří, a to africké státy demotivuje poskytnout své vojáky. V mnoha případech pak jdou i altruistické či humanistické důvody stranou, protože nejsou dostatečným odůvodněním pro zapojení se do bojových akcí. Není překvapením, že se tato ochota přispět mění, pokud jsou africké země přímo ovlivněné konfliktem či to odpovídá jejich zahraničním politikám, potažmo, z mise mají ekonomický profit (Brosig 2017: 111). Shrnutí angažovanosti a motivů afrických států v misích AU můžeme vidět v tabulce číslo 4, ve které jsou vypsány jednotlivé mise společně s celkovým počtem mírových jednotek. Další sloupce jsou pak rozděleny mezi nejvýznamnější přispěvovatele a jejich obecné motivy a ostatní státy, které se do peacekeepingových misí zapojily. Zároveň je zde uveden počet mírových jednotek, kterými africké státy do mise přispěly.

Tabulka 4: Základní motivy zúčastněných států v misích AU

Mise	Počet mír. jednot.	Hlavní přispěvovatelé mírových jednotek	Motivy	Další přispěvovatelé	Motivy
AMIB 2003-2004	3 250	Jihoafrická republika (1600)	Politické	Etiopie (1300) Mosambik (223)	Ekonomické
AMIS 2004-2007	7 700	Nigérie (2 872) Rwanda (2 572)	Bezpečnostní / Politické	Jihoafrická republika (580) Senegal (538) Ghana	Politické/Ekonomické
AMISEC a MAES 2006/ 2007-2008	1260 / 450	Jihoafrická republika (1061)	Politické	Rwanda (30) Nigérie (11) Mosambik (10)	Politické
AMISOM 2007- do teď	21 533	Uganda (6 223) Burundi (5 432) Etiopie (4 391)	Politické/ Ekonomické/ Bezpečnostní	Keňa (3664) Džibutsko (1000) Sierra Leone (850)	Bezpečnostní/ Politické/ Ekonomické

AFISMA 2013	7 464	Čad (1 800) Nigérie (1 200)	Politické	Senegal (500) Ghana (120) Niger (500) Burkina Faso (500)	Bezpečnost ní
MISCA 2013-2014	5 961	Kamerun (1326) Burundi (1126) Čad (850)	Bezpečnostní /Ekonomické /Bezpečnostn í	DR Kongo (989) Kongo – Brazzaville (981) Rwanda (850) Gabon (516)	Ekonomick é / Politické

(Zdroj: vlastní tabulka zpracována dle AU Commision 2018; Beswick 2010: 743; Lotze 2015: 2, Williams 2011: 15; MISCA – AU 2014; Providing For Peacekeeping 2018).

5.1 Bezpečnostní motivy

Strach sousedních států z přelítí konfliktu můžeme vidět skoro u všech misí.¹⁷ Nejlépe tento příklad lze vidět na misích AMIB, AMIS a AMISOM, což je dáno silou konfliktu, který vypukl v daných zemích. Zároveň zde můžeme vyzorovat fakt, že mnoho států, ač se jich konflikt přímo týká, nemá kapacitu na nasazení mírových jednotek, nebo hůře odmítá se mise účastnit. To je většinou způsobeno buď kritickými vztahy mezi africkými státy, nebo vypořádáváním se s vlastní krizovou situací v zemi. Například při misi AMIB, která čelila nedostatku peacekeeperů, se ze sousedních států zapojila pouze Tanzanie s Ugandou, a to na základě letitého mediačního procesu. Rwanda a DR Kongo v této době nebyly schopné do mise zasahovat.

Zapojení i vlastně nezapojení těchto států v misi AMIB musíme vnímat v souvislosti s regionálním kontextem. Oblast Velkých jezer zaznamenala několik

¹⁷ Mimo AMISEC a MAES, kde se jednalo pouze o volební dohled.

propojených konfliktů. Bojové skupiny z Burundi několikrát ovlivnily konflikty v DR Kongo a Rwandě. Například, když se uprchlí Hutuové z Burundi účastnili rwandské genocidy, ve které bylo zabito 800 000 Tutsiů a umírněných Hutů. Stejně tak, když Paul Kagame se chopil moci po genocidě ve Rwandě, zase mnoho Hutů uprchlo ze země a někteří z nich vytvořily aliance s hutuskými rebely v Burundi. Rwandské a burundské ozbrojené síly pak bojovaly proti povstaleckým skupinám na hranici mezi nimi a v sousední DR Kongo (Rodt 2012). Takže když se Burundi v roce 2003 znovu ocitlo na pokraji občanské války, tyto případy, které v minulosti ohrožovaly stabilitu v centrálním africkém regionu, se staly hlavním bezpečnostním motivem pro intervenci ze strany afrických států. Tanzanie k tomu ještě přidávala fakt, že se léta potýkala s burundskými uprchlíky, jejichž počet v roce 2003 dosáhl půl milionu (Human Rights Watch 2003).

Zlepšení účasti na misích lze pozorovat od mise AMIS, kde nám nastupuje důležitý aktér afrického peacekeepingu, kterým je Nigérie. Aktivní účast Nigérie na udržování míru je primárně motivována snahou o globální mír, bezpečnost a stabilitu¹⁸ (Firsing 2014: 49). Nigerijská zahraniční politika a rozšíření její politické odůvodnění pro účast na operacích na podporu míru je obecně podmíněna čtyřmi klíčovými otázkami. Nejdůležitější je bezpečnost, nezávislost a prosperita Nigérie, zaměřená na své bezprostřední sousedy – Benin, Niger, Čad a Kamerun. Druhá se týká událostí a stability v západní Africe, zatímco třetí se zaměřuje na otázky míru, bezpečnosti a rozvoje v Africe. Poslední zahrnuje vztah Nigérie s institucemi a zeměmi mimo Afriku. Výsledkem je, že subregion západní Afriky je pro zahraniční politiku Nigérie nejdůležitější (Adeniyi 2015). Právě bezpečnost sousedních států, zejména Čadu, hrála roli v rozhodnutí připojit se do mise v Dárfúru. Znamky přelítí konfliktu ukazovaly zprávy Čadu, které obviňovaly janjaweedské milice z překročení východních hranic a zaútočení na dárfúrské

¹⁸ Existuje také přesvědčení, že aktivní účast Nigérie na udržování míru by mohla posílit svůj případ pro trvalé místo v rozšířené Radě bezpečnosti OSN (Adeniyi 2015).

uprchlíky. Na druhou stranu súdánská vláda obviňovala Čad z podpory opozičního Hnutí národní fronty (*National Redemption Front*) a zařazování jich do čadské armády. Zároveň SAR nařkl súdánskou vládu z podporování rebelů *Union of Democratic Forces for Unity*, kteří napadali čadská a středoafriká města. Tyto konkrétní události poukazovaly na možnost rozšíření se konfliktu v severovýchodní části Nigérie a možnou destabilizaci tohoto regionu (Ngwube 2013: 83).

Podobný příklad bezpečnostního motivu představují státy Etiopie a Keňa, které jsou společně s Džibutskem přímo zasáhnuté konfliktem v Somálsku. Etiopie, jak v politice, tak v praxi, chápe díky svým zkušenostem, že její národní bezpečnost je propojena se stabilitou zemí v jejím regionu. Vzhledem k tomu, že Etiopie sousedí s většinou členských zemí Mezivládního úřadu pro rozvoj (IGAD)¹⁹, důsledky neustálých konfliktů těchto států mají dopad na celou zemi. To je hlavní faktor, který stojí za nasazením Etiopie do Somálska (2006-09 a 2011-nyní) a do oblasti Súdánu v Abyei. V obou případech je hlavním cílem Etiopie zabránit tomu, aby tyto konflikty podkopaly její vlastní bezpečnost a nevyvinuly se v širší regionální bezpečnostní problémy. Mimo jiné se Somálskem má Etiopie dlouholetou konfliktní zkušenost. Etiopská integrace vojsk do AMISOMu je také částečně reakcí na zvyšující se varování o teroristických hrozbách v celém regionu (Dersso 2017). Z keňského hlediska je dominantním cílem narušení schopnosti Al-Shabaabu fungovat přes hranice. Útoky na nákupní centrum Westgate v Nairobi v roce 2013 a univerzitu v Garrise v roce 2015 nepochybně posílily tento cíl. Keňský velitel obrany Samson Mwathethe uvedl, že boj proti Al-Shabaab bude pokračovat, dokud nebudou hranice země bezpečné (Albrecht – Haelein 2016: 54). Keňa je v tomto ohledu brána jako důležitý partner mezinárodních aktérů při boji proti terorismu. Keňská vojenská spolupráce, včetně nasazení v mírových misích,

¹⁹ Džibutsko, Etiopie, Eritrea, Keňa, Somálsko, Súdán a Uganda

zvyšuje vyhlídky na získání rozvojové pomoci a dalších bilaterálních donorů (Ahere 2017).

Ochota zapojit se do misí AU se také zvětšuje přílivem uprchlíků, což je případ například Nigeru a Burkiny Faso v misi AFISMA. Během krize v Mali obdržely tyto země kolem 165 tisíc uprchlíků. Niger, navzdory svým problematickým podmínkám, sice ukázal vlnu solidarity s malijskými uprchlíky, avšak bez pomoci Uprchlíkové agentury OSN (*UN Refugees Agency*) by jen těžko tento nápor zvládl (Donovan 2016). Příchod více než půl milionu uprchlíků ze Středoafričké republiky do sousedních zemí donutil DR Kongo, Čad a Kamerun poskytnout své vojáky v misi MISCA (UNHCR 2017). Čad se mimo jiné cítil ohrožen na svých hranicích bojující Selékou. Čadský prezident Déby v tomto ohledu odborně využíval ECCAS a později AU k držení SAR pod dohledem (Welz 2014: 608).

5.2 Politické motivy

Řada afrických států má už léta své odůvodnění pro participaci na afrických misích nastavené ve svých zahraničních politikách. V tomto ohledu se tak musíme dívat na samotné státy než jednotlivé mise. Podpora míru a politické stability je například prvním pilířem senegalské zahraniční politiky. Senegal si účastí na mírových misích upevňuje svoji roli v subregionálních, regionálních a mezinárodních organizacích (Diallo 2016). Tanzanský přístup k mírovým misím je zakotven v podpoře dobrých sousedských vztahů a africké jednoty (Minde 2017). Zapojení Ghany do mírových operací je motivováno hlubokým závazkem přispívat k mezinárodní bezpečnosti. Tento závazek je založen na vnitrostátních právních principech a hodnotách, které jsou v ghanské ústavě z roku 1992²⁰ (Aning – Aubyn 2015).

²⁰ Konkrétně čl. 40 písm. C) d) stanoví, že Ghana by měla podporovat: dodržování mezinárodního práva a smluvních závazků, řešení mezinárodních sporů mírovými prostředky; a dodržování zásad zakotvených, nebo případně cílů a ideálů, v : (i) Chartě Organizace spojených národů; ii) Listině Africké unie; (iii)

Jihoafrická republika je význačným politickým hráčem při řešení konfliktů v Africe. Její mediační vliv jsme mohli vidět při konfliktu v Burundi, Súdánu nebo na Komorách. JAR věří, že její vlastní rozvoj závisí na prosperitě celého kontinentu. Na tomto základě JAR formulovala zahraniční politiku, jejímž cílem je podporovat hospodářský a sociální rozvoj celého afrického kontinentu, což vyžaduje posílení míru a bezpečnosti v celém africkém kontinentu. Proto také JAR považuje přispívání do mírových operací AU, OSN a jiných regionálních organizací za klíčovou součást své zahraniční politiky (Lotze – Coning 2015). Thabo Mbeki zdůraznil, že JAR si nemůže zachovat trvalý rozvoj, když je zbytek kontinentu v plamenech. Stále častěji proto JAR využívá svoji roli zprostředkovatele, kterou posiluje nasazením mírových jednotek. Účast na misi v Burundi je příkladem aplikování zahraniční politiky JAR. JAR zde využívá svoji mediátorskou roli, aby předešla vypuknutí konfliktu, což je jeden z cílů její zahraniční politiky. Svým způsobem se Nelson Mandela považoval za mecenáše míru a veškeré kroky, které podnikl (mírové smlouvy v Aruše) byly vedeny politickým motivem (ACCORD 2007: 42). Při misi AMISEC zase hrála roli soudržnost mezi JAR a Komorskými ostrovy, která se datuje do doby apartheidu, kdy Komory podpořily jihoafrickou vládu v boji proti apartheidu. Toto partnerství je podpořeno také důležitými námořními cestami a cestovním ruchem (Svensson 2008b: 16).

Politické důvody provází také Rwandu, jejíž značnou účast zaznamenáváme od mise AMIS. Její motiv pro zapojení do misí AU se odráží od proběhnuté genocidy v roce 1994 (Firsing 2014: 50). Ta se stala ústřední argumentací rwandských politiků pro tzv. africké řešení afrických problémů. V praxi to znamená, že pouze Rwanda, díky své zkušenosti s genocidou, může zajistit řádnou mírovou operaci. Na vnitrostátní úrovni se tak poskytování

Commonwealthu; (iv) Smlouvě o hospodářském společenství západoafrických států (*Treaty of the Economic Community of West African States*); a dalších mezinárodních organizací, jejichž je Ghana členem (Aning – Aubyn 2015).

peacekeepingu stává zdrojem národní hrdosti, což je součástí vytvořené post genocidní národní identity (Beswick 2010: 749). Její nynější schopnost se zapojit do konfliktů slouží svým způsobem také k budování tzv. kulturní viny, kdy připomíná mezinárodním organizacím nedostatečný zásah při genocidě. Rozhodnutí umístit mírové jednotky do Súdánu i SAR bylo ovlivněno samotným nastavením mise, která chtěla zabránit případné genocidě, což se shodovalo s politickými cíli vládnoucí strany – Rwandské vlastenecké fronty (*Rwandan Patriotic Front*) (Beswick 2014).

Svoji účast na misích zdůvodňuje i Uganda politickými motivy, které se ale vyznačují určitou strategií ugandských politiků. Hlavní součástí ugandské zahraniční politiky je totiž spolupráce s mezinárodními aktéry, potažmo i africkými státy (Jowell 2014). V oficiálních prohlášeních se Uganda připojuje k misi AMISOM ze dvou důvodů, panafrické solidarity a podpory boje proti terorismu. Důležitost zapojení Ugandy do mise v Somálsku, dle tzv. afrického řešení afrických problémů, vyzdvihoval ministr obrany Crispus Kiyonga, který tvrdil, že mise je nutná pro dobro regionu a somálského lidu. Důvod panafrické solidarity ale poněkud podkopává fakt, že se Uganda rozhodla neposlat své vojáky do sousedního Súdánu, když probíhala mise AMIS (Williams 2018: 175). Druhý z motivů, boj proti terorismu, už trochu více odpovídá myšlení ugandské politiky, protože se za ním neskrývá nic jiného než touha stát význačným partnerem USA. Prezident Museveni se chtěl prosadit jako klíčový hráč v mezinárodním boji proti terorismu, a proto například v roce 2006 napsal v dopise prezidentu Bushovi, že sdílí jeho obavy o Somálsku, jako potenciální zemi ovládanou terorismem. V této době neusiloval o nic jiného, než se stát regionálním vůdcem a dovést Ugandu k možnosti stát se nestálým členem Rady bezpečnosti OSN v roce 2009 (Hesse 2015: 332).²¹

²¹ Ugandská politika je celkově velmi zajímavá v některých svých principech. To, co ostatní státy zdůvodňují jako bezpečnostní hrozbu, Uganda vnímá jako ekonomickou příležitost. Hovořím teď o přílivu

5.3 Ekonomické motivy

Je fakt, že není africký stát, který by nevyužíval benefitů proudící ze zapojení do peacekeepingových misí. Vzhledem k tomu, že Africká unie není stále schopná financovat své vlastní mise, je závislá na externím financování od OSN, EU a USA. Pouze 2,3 % AU rozpočtu pochází z členských zemí – Nigérie, JAR, Alžírsko, Libérie a Egypt (Renwick 2015). Země jako Burundi, Etiopie, Ghana, Keňa, Rwanda, Senegal a Uganda přispívají mezi 2 444 až 12 661 vojáky pro různé mise na kontinentu²². V roce 2014 obdržely africké státy pro každého nasazeného vojáka 1 322 dolarů od OSN a roku 2017 se částka zvýšila na 1400 dolarů měsíčně. V případě vojsk v Somálsku (AMISOM) do roku 2016 obdržely 1000 dolarů od EU. V obou případech je to značně nad úrovní, kterou mohou africké armády zaplatit. De facto to znamená, že v některých zemích mírové mise financují větší část jejich bezpečnostní složek (Brosig 2017: 116).

Pokud jde o využívání těchto příspěvků, je jednoznačným příkladem stát Burundi. Když začínala operace AMISOM, burundská vláda trpěla nedostatkem financí a bojovala s udržením své armády. Africká unie tak nabídla platit burundským vojákům 750 dolarů za měsíc za jejich nasazení do Somálska. Spojené státy k tomu přislíbily řádný výcvik a vybavení pro misi (Hesse 2015:334). Později začala vojáky financovat EU, která platila 1000 dolarů na vojáka, z čehož si však vláda nechávala 200 dolarů. Jednotliví vojáci tak dostávali impozantní částku ve srovnání s jejich běžnou mzdou prostřednictvím účasti na mírových operacích. Nicméně v roce 2016 bylo však zaznamenáno, že vojáci AMISOMu trpí zpožděnými platbami, což souviselo s přílišným čerpáním

uprchlíků, kteří jsou v Ugandě vítáni. Do roku 2017 zaznamenala Uganda více než 1 milion uprchlíků z Jižního Súdánu. Většina z nich žije v táboru Bidi Bidi, ve kterém v posledních letech hojně rozšířil podnikatelský byznys podporovaný ugandskou vládou (BBC 2017).

²² Tato nasazení tvoří 9 % až 31 % jejich ozbrojených sil, což je významný podíl. Vzhledem k tomu, že jednotky se často otáčejí, trvá jen několik málo let, než prakticky nasadí všechny ozbrojené síly a získají jim finanční prostředky (Brosig 2017: 116).

finančních prostředků od dárců, tedy EU. Ta se rozhodla přestat financovat burundskou vládu a to proto, že se ukázalo, že burundská vláda vydělává na financování vojáků kolem 13 milionů dolarů ročně²³ (Blair 2016).

Z finančních pohnutek participovala například i Etiopie a Mosambik při konfliktu v Burundi, jejichž nasazení musela podpořit USA a VB celkem 12 miliony dolary (Badmus 2017: 14). I Ghanu přes její zmiňované politické závazky provází ekonomická zainteresovanost. Například při misi OSN MINUSCA, která převzala misi MISCA, platila OSN ghanské letové jednotce 9 tisíc dolarů za hodinový let. Za měsíc se očekávalo kolem 80 hodin letu, přičemž v realitě se to protáhlo až na 100 hodin a OSN ještě vyplácela 8 tisíc dolarů za 20 hodin letu navíc. V přepočtu pak Ghana obdržela do svého vládního rozpočtu 900 tisíc dolarů za měsíc (Aning – Aubyn 2015). I Ugandě přinesla její participace na misi AMISOM významný ekonomický příspěvek z USA²⁴, který využila k tréninku a vybavení své armády. Hospodářský přínos v zemi spočívá spíše na obranných silách a jednotlivých vojácích než na národní ekonomice či ugandských firmách (Williams 2017: 176).

V případě Keni se také hovořilo o jejím zapojení v nelegálním obchodu s dřevěným uhlím a cukrem v Kismayou, což by mohlo být také považováno za ekonomický motiv. Kauza je příhodně nazvaná Černá a Bílá (*Black and White*). Obchod s cukrem je organizován v průmyslovém měřítku s přibližně 230 kamiony, z nichž každý převeze 14 tun týdně, čímž vznikají příjmy okolo 250 tisíc dolarů za

²³ Vláda v Burundi byla obviněna protikorupční agenturou OLUCOME za použití prostředků AMISOM na nákup prezidentského letadla (Department of State 2010:55). Přestože transparentnost příjmů vlády pro příspěvek vojsk do AMISOMu je poněkud omezená, v rozpočtových odhadech pro rok 2016 se uvádí částka 3 miliard burundských franků jako „mimořádný příjem AMISOM“, což je výrazný pokles ve srovnání s obdobím 2014-2015, kdy částka činila 29 miliard burundských franků. Žádné jasné vysvětlení pro tak drastický pokles nelze nalézt v oficiálních dokumentech, což přispívá k diskusi o korupci a zpronevěře v souvislosti s příspěvkem vojsk (Wilen 2016).

²⁴ USA v roce 2007 přispěla 185 miliony dolary na misi AMISOM (Fisher 2012).

týden, pro orgány Keňských obranných sil (*Kenya Defence Forces (KDF)*) a Jubaland. Každé vozidlo je později zdaněno Al Shabaabem 1 050 dolary a dalšími daněmi tykající se převozu přes Somálsko a vstupu do Keni. Podobný systém existuje i pro dřevěné uhlí. Tento nezákonný obchod přímo porušuje sankce uložené OSN, jejichž cílem je odstranit finanční zdroje Al-Shabaabu. Keňští peacekeeperi využívají své strategické postavení a kontrolu klíčových přístavních měst, aby získali ekonomické nájemné (Brosig 2017: 120). Nicméně i když to keňská vláda popírá, usuzuje se (z neustálých finančních příjmů Al-Shabaabu), že architektura dřevěného uhlí a cukrovarnického průmyslu zůstává nedotčena (Albrecht – Haenlein 2016: 56).

6 Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat motivy afrických států pro zapojení do peacekeepingových misí Africké unie. Předpokládala jsem tedy, že státy mají své motivy pro participaci na mírové misi. Dílčí cíl se pak týkal charakteru peacekeepingových misí. Pro tento záměr jsem si nastavila teoretickou část, která byla věnována definici peacekeepingu, jeho rozdělení a nástrojům a, v neposlední řadě, obecným důvodům států pro zapojení do peacekeepingu. Setkala jsem se s více definicemi peacekeepingu od různých autorů, potažmo samozřejmě od OSN. Víceméně se vysvětlení shodují v tom, že je peacekeeping jeden z nástrojů k udržení míru. Nicméně názory na jeho samotné aplikování na konfliktní situace se už poněkud rozcházejí. Stejně tak rozlišení typologií. Od tradičního peacekeepingu jsme se v dnešní době dostali na úroveň multidimenzionálních misí až politických misí, kdy OSN či AU vykonávají stále více činností s narůstající odpovědností. Toto odlišné vnímání peacekeepingu přisuzují složitým situacím, které vznikají v některých státech, a tudíž si ono vysvětlení peacekeepingu země víceméně explicitně aplikují.

K pochopení souvislostí s právě odlišným přístupem k peacekeepingu sloužila část věnovaná Africké unii a peacekeepingu. Připomněla jsem, že Afriku spojovala a zároveň svým způsobem rozdělovala koloniální historie. Veškeré počáteční myšlenky na jednotu, už při vzniku OAJ byly spojovány, až leckdy urputnou, snahou oprostít se od svých kolonizátorů. To však započalo řadu nekontrolovatelných konfliktních událostí – Ogadenská válka, povstání Shaba. OAJ svázána svojí politikou nezasahování do vnitřní záležitosti nebyla schopna efektivně na konflikty odpovídat. S nástupem AU se změnila řada věcí, od politického uspořádání bezpečnostního společenství přes přijetí konceptu R2P až po odlišné vnímání afrického kontinentu (přestávají se vázat na tzv. koloniální ublížení), což považuji za největší pokrok afrických státníků. Dodání nového významu africké jednoty se zaměřením na bezpečnostní stabilitu v zemi dalo

vzniknout Mírové bezpečnostní radě, Panelu moudrých, Afrických sil rychlé reakce či Kontinentálnímu systému včasného varování.

K částečné aplikaci mých cílů – typologie misí, jsem využila část pojednávající o mírových misích AU 2002–2017, jejímž cílem bylo čtenáře krátce seznámit s konfliktem a průběhem dané mise. Rozebrala jsem misi v Burundi (AMIB), která byla první misí AU, ve které poprvé jsme mohli vidět mediační spolupráci JAR a Tanzanie. Pak jsme se přesunula do Súdánu, kde byla založena mise AMIS, při které svůj vliv uplatňovala zejména Nigérie. Následovaly poněkud klidnější mise AMISEC a MAES na Komorských ostrovech, kde se jednalo o volební dohled a svoji roli zde sehrávala JAR. Další z misí byla AMISOM, která operuje na území Somálska a o její úspěšnost bojují jednotky převážně z Burundi, Keni a Etiopie. Pokračovala jsem misí v Mali (AFISMA), ve které důsledky konfliktu znepokojovaly převážně Niger a Burkinu Faso a končila poslední misí, která vznikla z iniciativy Čadu ve Středoafričské republice (MISCA). Dílčí cíl bylo poněkud těžké naplnit, vzhledem k rozmanitosti typologií a složitému vnímání mírových operací. Z víceúčelových mandátů se nedalo jasně určit jednotný charakter mise. U afrických misí to také ztěžoval fakt, že se často tyto peacekeepingové operace nacházely na pomezí peace enforcementu, potažmo peacebuildingu, který ne vždy začíná u afrických misí až v pozdější fázi mise. To vše však souvisí s odlišností afrického peacekeepingu, který byl nastíněn v části o Africké unii. Dalším problémem je, že stanovené typologie, tedy scénáře, které sama Africká unie publikuje, se od reálných mandátů misí dosti odlišují. To je v první řadě způsobené přehnaně nastavenými požadavky a naivními politickými mandáty, které by byly realizovanější, kdyby na to AU měla dostatečné kapacity, zejména vojenské. Problémem v tomto případě mohou být četná africká hospodářská či regionální společenství, jež se často zapojují do různých konfliktů v zemích a členské státy jim k tomu poskytují své vojáky. Nicméně se dá říci, že AU jako bezpečnostní organizace je stále ve vývoji a pokud jednou docílí své plánované jednoty, může očekávat výrazné zlepšení na poli peacekeepingu.

V poslední části jsem se věnovala analýze motivů afrických států. V práci byly zmíněny hlavně státy, jejichž motivy k participaci na peacekeepingu byly více než příkladné pro moji snahu nastínit obecné motivy afrických států. Ukázalo se, že více než panafrická sounáležitost, hrají větší roli bezpečnostní, politické a ekonomické faktory. U bezpečnostních důvodů nebylo nijak těžké usoudit, proč se státy účastnily. Většinou jsou to sousední státy krizové země, které se obávají přelítí konfliktu a toku uprchlíků, jako například Čad (MISCA), Etiopie (AMISOM) či Nigérie (AMIS). V politických důvodech jsem se musela u některých států, například Ugandy a Rwandy, soustředit na skryté motivy jejich politik. Ekonomické důvody byly více než předvídatelné z častých zmínek o slabém systému financování AU. Ze všech členských států na mise finančně přispívá pouze malá hrstka států složená z Nigérie, JAR, Alžírsko, Libérie a Egypta. Převážná většina, explicitně Burkina Faso, Burundi, Etiopie, Gabon, Ghana, Rwanda, Uganda atd. přispívá sice vojenským personálem, za který ale dostává řádně zapláceno až ve výši 1000 dolarů na vojáka. Hlavní cíl, analýza motivů pro zapojení afrických států byl tedy splněn a rozebrán v rámci možností práce. Předpoklad, že státy mají určité své důvody, byl správný. Státy se většinou účastní z bezpečnostních, politických a ekonomických motivů. Nicméně je patrné, že tyto motivy mohou být propojené, což jsem ukázala na příkladu Keni, která ač se zároveň obává o svoji bezpečnost, tak z konfliktu těží či Ghany, která se v politických motivech odvolává na svoji ústavu, ale zároveň obdrží značnou finanční částku za účast. Stejně tak Nigérie propojuje svoji politickou a bezpečnostní zainteresovanost v misích, zejména pokud jsou ohroženy její sousední státy.

Práce se pro mě stala velmi přínosnou v rámci rozšíření mého podvědomí o snaze afrických států řešit si své problémy a aktivně se zapojovat do peacekeepingu. Nicméně můj prvotní, možná naivní dojem, který byl ovlivněn

frází *africké řešení afrických problémů*, že africké státy opravdu pojí význačné kontinentální pouto, které je motivuje k poskytování peacekeepingu, byl poněkud vyvrácen mým zkoumáním. Africká řešení jsou, přeci jenom trochu sobečtější, státy dobře promyšlené, a hlavně směřující k určitému zisku, ať už na poli bezpečnostního, politického nebo ekonomického.

Zdroje

ACCORD (2007). South Africa's Peacekeeping Role in Burundi: Challenges and Opportunities for Future Peace Missions. *Occasional Paper Series* 2(2), s. 4–52.

Adeniyi, A. (2015). *Peacekeeping Contributor Profile: Nigeria*. (<http://www.providingforpeacekeeping.org/2015/04/24/peacekeeping-contributor-profile-nigeria/>, 25.3 2018).

Africa Centar (2015). *Africa and the Peacekeeping Summit*. (<http://africacenter.org/spotlight/africa-and-the-peacekeeping-summit/>, 15.3 2013).

Africa Center (2017). *Peacekeeping Crucial for African Stability*. (<https://africacenter.org/spotlight/peacekeeping-crucial-african-stability/>, 14.3 2018).

Ahere, J. (2017). *Peacekeeping Contributor Profile: Kenya*. (<http://www.providingforpeacekeeping.org/2015/03/23/contributor-profile-kenya/>, 24.3. 2017).

Albrecht, P. – Haenlein, C. (2016). Fragmented Peacekeeping: The African Union in Somalia. *The RUSI Journal* 161(1), s. 50–61.

AMISOM-AU (2018). *AMISOM Background*. (<http://amisom-au.org/amisom-background/>, 18.3 2018).

Aning, K. – Aubyn, F. (2015). *Peacekeeping Contributor Profile: Ghana*. (<http://www.providingforpeacekeeping.org/2014/04/03/contributor-profile-ghana/>, 24.3. 2018).

Apuuli, J.K. (2016). Establishing the Full Operational Capability of the East African Standby Force: Challenges and Opportunities. *Insight on Africa* 8(1), s. 1–17.

Assembly AU (2002). *Protocol Relating to the Establishment of the Peace and Security Council of the African Union*. (<https://au.int/en/treaties/protocol-relating-establishment-peace-and-security-council-african-union>, 1.3. 2018).

AUBP (2015). *African Union Border Programme (AUBP)*. (<http://aubis.peaceau.org/en/page/72-about>, 1.3. 2018).

AU (2018). *AU in a Nutshell*. (<https://au.int/en/history/oau-and-au>, 20.2 2018).

AU Commission (2018). *African Union Handbook 2018*. (https://au.int/sites/default/files/pages/31829-file-african_union_handbook_2018_english-2.pdf, 20.2 2018).

AU Commission (2015). *African Peace and Security Architecture. APSA Roadmap 2016–2020*. (<http://www.peaceau.org/uploads/2015-en-apsa-roadmap-final.pdf>, 27.2. 2018).

Badescu, C.G. – Bergholm, L. (2009). The Responsibility To Protect and the Conflict in Darfur: The Big Let-Down. *Security Dialogue* 40(3), s. 287–309.

Badmus, I. (2017). The African Mission in Burundi (AMIB): A Study of the African Union’s Peacekeeping Success and ‘Triangular Area of Tension in African Peacekeeping. *Indian Council of World Affairs* 73(1), s. 1–20.

BBC (2007). *African troops killed in Darfur*. (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/6517791.stm>, 26.3. 2018).

BBC (2013). *Mali crisis: Key players*. (<http://www.bbc.com/news/world-africa-17582909>, 19.3. 2018).

BBC (2017). *How South Sudan refugees are boosting Uganda’s economy*. (<http://www.bbc.com/news/world-africa-41887429>, 25.3. 2018).

Bellamy, A. J.– Griffin, S. –Williams, P. D. (2010). *Understanding peacekeeping* (Cambridge, UK: Polity).

Bercovitch, J. – Jackson, R. (2009). *Conflict resolution in the twenty-first century: Principles, methods, and approaches* (Ann Arbor: University of Michigan Press).

Beswick, D. (2010). Peacekeeping, Regime Security and ‘African Solutions to African Problems’: exploring motivations for Rwanda’s involvement in Darfur. *Third World Quarterly* 31(10), s. 739–754.

Beswick, D. (2014). *Peacekeeping Contributor Profile: Rwanda*. (<http://www.providingforpeacekeeping.org/2015/03/30/peacekeeping-contributor-profile-rwanda/>, 25.3. 2018).

Blair, E. (2016). Exclusive: EU takes aim where it hurts Burundi: peacekeeper funding. (<https://www.reuters.com/article/us-burundi-security-eu/exclusive-eu-takes-aim-where-it-hurts-burundi-peacekeeper-funding-idUSKCN0WV0BD>, 26.3. 2018).

Bobrow, D., & Boyer, M. (1997). Maintaining System Stability: Contributions to Peacekeeping Operations. *The Journal of Conflict Resolution* 41(6), s. 723–748.

Bove, V. – Elia, L. (2011). Supplying peace: Participation in and troop contribution to peacekeeping missions. *Journal of Peace Research*, 48 (6), s. 699–714.

Brosig, M. (2010). The Multi-actor Game of Peacekeeping in Africa. *International Peacekeeping* 17(3), s. 327–342.

Brosig, M. (2017). Rentier peacekeeping in neo-patrimonial systems: The examples of Burundi and Kenya. *Contemporary Security Policy* 38(1), s. 109–129).

Bradbury, M. – Healy, S. (2010). *Whose peace is it anyway? Connecting Somali and international peacemaking*. (<http://www.c-r.org/accord-article/endless-war-brief-history-somali-conflict>, 18.3. 2018).

CIA (2018). *The World Factbook: Africa: Mali*. (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ml.html>, 19.3. 2018).

Coning, C. (2017). Peace enforcement in Africa: Doctrinal distinctions between the African Union and United Nations. *Contemporary Security Policy* 38(1), s. 145–165.

Creig, J. M. – Rost, N. (2011). Taking matters into their own hands: An analysis of the determinants of state-conducted peacekeeping in civil wars. *Journal of Peace Research* 48(2), s. 171–184.

Dersso, S. (2017). *Peacekeeping Contributor Profile: Ethiopia*. (<http://www.providingforpeacekeeping.org/2014/04/03/contributor-profile-ethiopia/>, 23.3 2018).

Department of State (2010). *Country Reports on Human Rights Practices* (US Government Printing Office: 2010).

Diallo, A. (2016). *Peacekeeping Contributor Profile: Senegal*. (<http://www.providingforpeacekeeping.org/2015/10/14/peacekeeping-contributor-profile-senegal/>, 25.3 2018).

Diehl, P. (1988). Peacekeeping Operations and the Quest for Peace. *Political Science Quarterly* 103(3), s. 485–507.

Donovan, L. (2016). *UN refugee chief praises Niger's help for refugees*. (<http://www.unhcr.org/news/latest/2016/12/584ff3cc4/un-refugee-chief-praises-nigers-help-refugees.html>, 22.3. 2018).

- DPKO (2008). *United Nations Peacekeeping Operations Principles and Guidelines*. (http://peacekeeping.un.org/sites/default/files/capstone_eng_0.pdf, 5.2. 2018).
- East African (2015). *Death toll of Amisom troops in Somalia since 2009 could exceed 1,100 – Study*. (<http://www.theeastafrican.co.ke/news/In-the-line-of-duty--Amisom-loses-1-100-troops/2558-2876776-xwccihz/index.html>, 20.3. 2018).
- ENCA (2013). *Rebel leader declares himself president*. (<http://www.enca.com/africa/rebel-leader-declares-himself-president>, 18.3. 2018).
- Ehiane, S. – Ola, A. (2016). Missions with Hindrance: African Union (AU) and Peacekeeping Operations. *Journal of African Union Studies* 5(1), s. 113–135).
- Ekengard, A. (2008). The African Union in Sudan (AMIS). *FOI, Swedish Defence Research Agency*, s. 3–59.
- Firsing, S. (2014). Thinking through the role of Africa's militaries in peacekeeping: the cases of Nigeria, Ethiopia and Rwanda. *South African Journal of International Affairs* 21(1), s. 45–67).
- Fischer, J. (2012). Managing donor perceptions: Contextualizing Uganda's 2007 intervention in Somalia. *African Affairs* 111 (444), s. 404–423.
- Gentleman, J. (2007). *Darfur Rebels Attack Base of Peacekeepers; 10 Are Killed*. (<https://www.nytimes.com/2007/10/01/world/africa/01cnd-darfur.html>, 28.3. 2018).
- Global Peace Operations Review (2008). *Comoros*. (http://peaceoperationsreview.org/wp-content/uploads/2014/10/2008_comoros_mission_notes.pdf, 16.3. 2018).

Goulding, M. (1993). The Evolution of United Nations Peacekeeping. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)* 69(3), s. 451–464.

Hesse, B. (2015). Why Deploy to Somalia? Understanding Six African Countries' Reasons for Sending Soldiers to One of the World's Most Failed States. *Journal of the Middle East and Africa* 6(1), s. 329–352.

Human Rights Watch (2003). *The Return of Refugees from Tanzania*. (<https://www.hrw.org/reports/2003/burundi1203/11.htm>, 25.3. 2018).

Human Rights Watch (2006). *Sudan: Imperatives for Immediate Change*. (<https://www.hrw.org/report/2006/01/19/sudan-imperatives-immediate-change/african-union-mission-sudan>, 15.3. 2018).

Human Rights Watch (2008). *Collective Punishment War Crimes and Crimes against Humanity in the Ogaden area of Ethiopia's Somali Region*. (<https://www.hrw.org/report/2008/06/12/collective-punishment/war-crimes-and-crimes-against-humanity-ogaden-area-ethiopias>, 24.3. 2018).

Jelínek, P. (2003). Africká unie – integrace reálná nebo deklarativní? *Mezinárodní vztahy* (01), s. 52–67.

Jowell, M. (2014). *Peacekeeping Country Profile: Uganda*. (<http://www.providingforpeacekeeping.org/2014/04/03/country-profile-uganda/>, 24.3. 2018).

Kebede, D.G. – Wondemagegnehu, D.Y. (2017). AMISOM: charting a new course for African Union peace missions. *African Security Review* 26(2), s. 199–219.

Lotze, W. (2013). *Strengthening African Peace Support Operations: Nine Lessons for the Future of the African Standby Force*. (<http://www.zif->

berlin.org/fileadmin/uploads/analyse/dokumente/veroeffentlichungen/ZIF_Policy_Briefing_Walter_Lotze_Dec_2013.pdf, 10.3. 2018).

Lotze, W. (2015). *Peacekeeping Contributor Profile: South Africa*. (<http://www.providingforpeacekeeping.org/2014/04/03/contributor-profile-south-africa/>, 23.3. 2018).

Manby, B. (2004). The African Union, NEPAD, and Human Rights: The Missing Agenda. *Human Rights Quarterly* 26(4), s.983–1027.

Minde, N. (2017). *Peacekeeping Contributor Profile: Tanzania*. (<http://www.providingforpeacekeeping.org/2016/04/05/peacekeeping-contributor-profile-tanzania/>, 25.3. 2018).

MISCA-AU (2014). *MISCA Establishment*. (<http://misca.peaceau.org/en/page/110-about-misca>, 20.3. 2018).

Moolakkattu, J. (2010). The Role of the African Union in Continental Peace and Security Governance. *India Quarterly* 66(2), s. 151–165.

Murithi, T. (2009). The African Union's Foray into Peacekeeping: Lessons from the Hybrid Mission in Darfur. *Journal of Peace, Conflict and Development*, s. 1–19.

Niekerk, D. – Prinsloo, B. (2017). Hybrid Peacekeeping and the United Nations: The Case of UNAMID. *South African Journal of Political Studies* 44 (3), s. 404–424.

Packer, A.A. – Rukare, D. (2002). The New African Union and Its Constitutive Act. *The American Journal of International Law* 96(2), s. 365–379.

Paris, R. (2014). The 'Responsibility to Protect' and the Structural Problems of Preventive Humanitarian Intervention. *International Peacekeeping* 21(5), s. 569–603.

PADEAP (2011). *The History of Pan Africanism*. (<http://www.padeap.net/the-history-of-pan-africanism>, 25.2. 2018).

PEACEAU (2003). *Communiqué of the Ninety First Ordinary Session of the Central Organ of the Mechanism for Conflict Prevention, Management and Resolution at Ambassadorial level*. (<http://www.peaceau.org/uploads/comapr03.pdf>, 16.3. 2018).

PEACEAU (2004). *Communiqué of the Seventeenth Meeting of the Peace and Security Council*. (<http://www.peaceau.org/uploads/communiqueng-17th.pdf>, 15.3. 2018).

PEACEAU (2006). *Communiqué of the Peace and Security Council on the Situation in Comoros*. (<http://www.peaceau.org/uploads/communiqucomoroseng-47th.pdf>, 19.3. 2018).

PEACEAU (2013a). *Security Sector Reform (SSR)*. (<http://www.peaceau.org/en/page/67-security-sector-reform-ssr>, 25.2. 2018).

PEACEAU (2013b). *Communiqué*. (<http://www.peaceau.org/uploads/psc-com-385-car-19-07-2013.pdf>, 16.3 2018).

PEACEAU (2015). *The African Standby Force (ASF)*. (<http://www.peaceau.org/en/page/82-african-standby-force-asf-amani-africa-1>, 25.2. 2018).

PEACEAU (2016). *Panel of the Wise (PoW)*. (<http://www.peaceau.org/en/page/29-panel-of-the-wise-pow>, 26.2. 2018).

Renwick, D. (2015). *Peace Operations in Africa*. (<https://www.cfr.org/backgrounder/peace-operations-africa>, 2.3 2018).

Rettig, M (2016), *The Evolution of African Peacekeeping*. (<https://africacenter.org/spotlight/evolution-african-peacekeeping/> , 25.3 2018).

Rodt, A. (2012). The African Union Mission in Burundi. *Civil Wars* 14(3), s. 373–392.

Sabrow, S. (2017). Local perceptions of the legitimacy of peace operations by the UN, regional organizations and individual states – a case study of the Mali conflict. *International Peacekeeping* 24(1), s. 159–186.

Sarkin, J. (2009). The Role of the United Nations, the African Union and Africa's Sub-Regional Organizations in Dealing with Africa's Human Rights Problems: Connecting Humanitarian Intervention and the Responsibility to Protect. *Journal of African Law* 53(1), s. 1–33.

Secretary-General (1992) *An Agenda for Peace* (<http://www.un-documents.net/a47-277.htm>, 5.2. 2018).

Svensson, E. (2008a). African Union mission in Burundi. *FOI, Swedish Defence Research Agency*, 3–24.

Svensson, E (2008b). The African Union's Operations in the Comoros. *FOI, Swedish Defence Research Agency*, s. 3–31.

Thakur, R. C.–Schnabel, A. (2001). *United Nations peacekeeping operations: Ad hoc missions, permanent engagement* (Tokyo: United Nations University Press).

UNAMID-UN (2018). *UNAMID Fact and Figures*. (<https://unamid.unmissions.org/unamid-facts-and-figures>, 16.3 2018).

UN (2012). *Security Council Authorizes Deployment of African-Led International Support Mission in Mali for Initial Year-Long Period*. (<http://www.un.org/press/en/2012/sc10870.doc.htm>, 16.3. 2018).

UN (2018). *What is peacekeeping* (<http://peacekeeping.un.org/en/what-is-peacekeeping>, 30. 1. 2018).

UN PEACEKEEPING (2018). *Troop and Police Contributor*. (<https://peacekeeping.un.org/en/troop-and-police-contributors>, 7.4. 2018).

UNSSC (2018). *United Nations Peacekeeping Operations: An Introduction* (<http://portals.unssc.org/mod/scorm/view.php?id=15>, 4.2. 2018).

UN-SC (2017). *Resolution 2372 (2017)*. ([http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2372\(2017\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2372(2017)), 17.3 2018).

Wilen, N. (2016). *Peacekeeping Contributor Profile: Burundi*. (<http://www.providingforpeacekeeping.org/2015/06/26/peacekeeping-contributor-profile-burundi/>, 24.3. 2018).

Welz, M. (2014). Briefing: Crisis in the Central African Republic and the International Response. *African Affairs* 113(453), s. 601–610.

Welz, M. (2016). Multi-actor peace operations and interorganizational relations: insights from the Central African Republic. *International Peacekeeping* 23(4), s. 568–591.

Williams, P. D. (2009a). The Peace and Security Council of the African Union: Evaluating an Embryonic. *The Journal of Modern African Studies* 47(4), s. 603–626.

Williams, P. D. (2009b). The African Union's Peace Operations: A Comparative Analysis. *African Security*, 2(2-3), s. 97–118.

Williams, P.D. (2011). *The African Union's Conflict Management Capabilities*. (https://cfrd8-files.cfr.org/sites/default/files/pdf/2011/09/IIGG_WorkingPaper7.pdf, 15.3. 2018).

Williams, P.D. (2015). *Special Report: How Many Fatalities Has the African Union Mission in Somalia Suffered?* (<http://theglobalobservatory.org/2015/09/amisom-african-union-somalia-peacekeeping/>, 25.3. 2018).

Williams, P.D. (2018). Joining AMISOM: why six African states contributed troops to the African Union Mission in Somalia. *Journal of Eastern African Studies* 12(1), s. 172–192.

Resumé

Peacekeeping became an important part of solving conflicts, especially in Africa. After the African states one by one gained independence, a number of conflicts arose due to the right to self-determination of nations and the efforts of African statesmen to keep the boundaries set by the colonizers. Due to these rising national conflicts, the African continent was on a brink of destabilization. There was a need to make some mechanisms for the solving conflicts. In this context OAU was established with the thought of the pan-African unity but its effectiveness in solving conflicts was limited by the policy of non-interference in the affairs of the member states. After the transformation to the African Union we can talk about an improvement of solving some conflicts and effective use of peacekeeping.

This bachelor thesis is about the involvement of African states in the African Union peacekeeping missions. The main aim of this bachelor thesis is to find out reasons of the African states for joining to peacekeeping missions of the African Union. I assumed that African states have their reasons for joining to peacekeeping missions. In first part of thesis I introduced various definition of peacekeeping, typology and tools of peacekeeping. I also established general reasons of states for joining to peacekeeping missions. Next part of this thesis shows a new African mechanism of solving conflicts due to the establishment of the African Union. There were some significant changes in the whole structure of the organisation, especially in the perception of a state sovereignty. But the AU is still figuring out how to effectively manage a conflicting situation in the continent. We could see some of its peacekeeping actions in the chapter about the peacekeeping missions of the AU. I mentioned some particular peacekeeping missions in Burundi, Sudan, Comoros, Somalia, Mali and Central African Republic. The final part of this bachelor thesis represents the motive of the African states for joining to peacekeeping missions, particular security, political and economic rationales which are playing an important role in deciding of states about

the participation in peacekeeping missions. The research about the African peacekeeping and the motives of the African states were very interesting and my knowledge about that was extended.